

Saksbehandler: Tore Laugerud

Referanser:

MKR/AU 38/04

KR 14/05

MKR 10/05

Saksdokumenter

LVFs misjonsdokument (*delt ut på marsmøtet i MKR – vedlegges til dem som ikke var til stede*)

Artikkel og notat ang. KEKs misjonsprosjekt (*vedlagt*)

En misjonerende kirke (KM-sak)

1. KEKs misjonsprosjekt

Sammendrag

Areopagos, NMS og MKR støtter KEKs misjonsprosjekt. Vedlagt følger nærmere informasjon om prosjektet. Darell Jackson (engelsk baptist) er ansatt som "forsker" i europeisk misjon. Tore Laugerud deltar i referansegruppa for prosjektet som skal ha møte i Budapest i juni.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar informasjonen om KEKs misjonsprosjekt til orientering.

Le programme de recherche sur la mission est en route

Le projet de la KEK "Recherche sur la mission et l'évangélisation européennes", basé à Budapest, a maintenant démarré et ses priorités ont été définies. Il y a trois domaines majeurs où la recherche sera intéressante. Le premier sera intitulé "Vers la réconciliation dans l'unité - l'Europe et ses Eglises: mission et évangélisation". La première tâche est de récolter de l'information relative à la grande variété d'initiatives prises en matière de mission et de d'évangélisation européennes. Le matériel d'étude de cas sera récolté auprès des mouvements missionnaires créatifs et émergents, pour être analysé et publié sur des supports électroniques, entre autres. Le but est de fournir une information qui permette aux congrégations locales de prendre de meilleures décisions au niveau de leur propre engagement missionnaire.

Avec le deuxième domaine de recherche, il s'agira de mener des investigations sur la situation sociale et religieuse telle qu'elle prévaut actuellement en Europe. Un aspect important de cette démarche sera de développer des investigations en matière de mission, d'évangélisation et de prosélytisme.

Le troisième domaine est intitulé "Sonder les générations - l'Europe et ses Eglises: portraits à partir des marges". C'est une tentative originale pour stimuler la récolte de portrait écrits de personnes européennes individuelles qui restent en marge ou en-dehors des marges des Eglises. Combien de fois a-t-on entendu d'autres dirigeants d'Eglises se lancer dans des généralités sur les gens "en dehors de l'Eglise" et parler de ce qu'ils sont censés penser et croire, et comment ils sont censés se comporter? Nous espérons récolter suffisamment d'histoires pour pouvoir dire quelque chose sur les attitudes, les valeurs, la vision du monde, les expériences religieuses et la spiritualité des personnes qui ne sont normalement pas présentes dans nos congrégations.

(Darrell Jackson)

Mission research programme underway

MKR 17105
KEKs mission projects

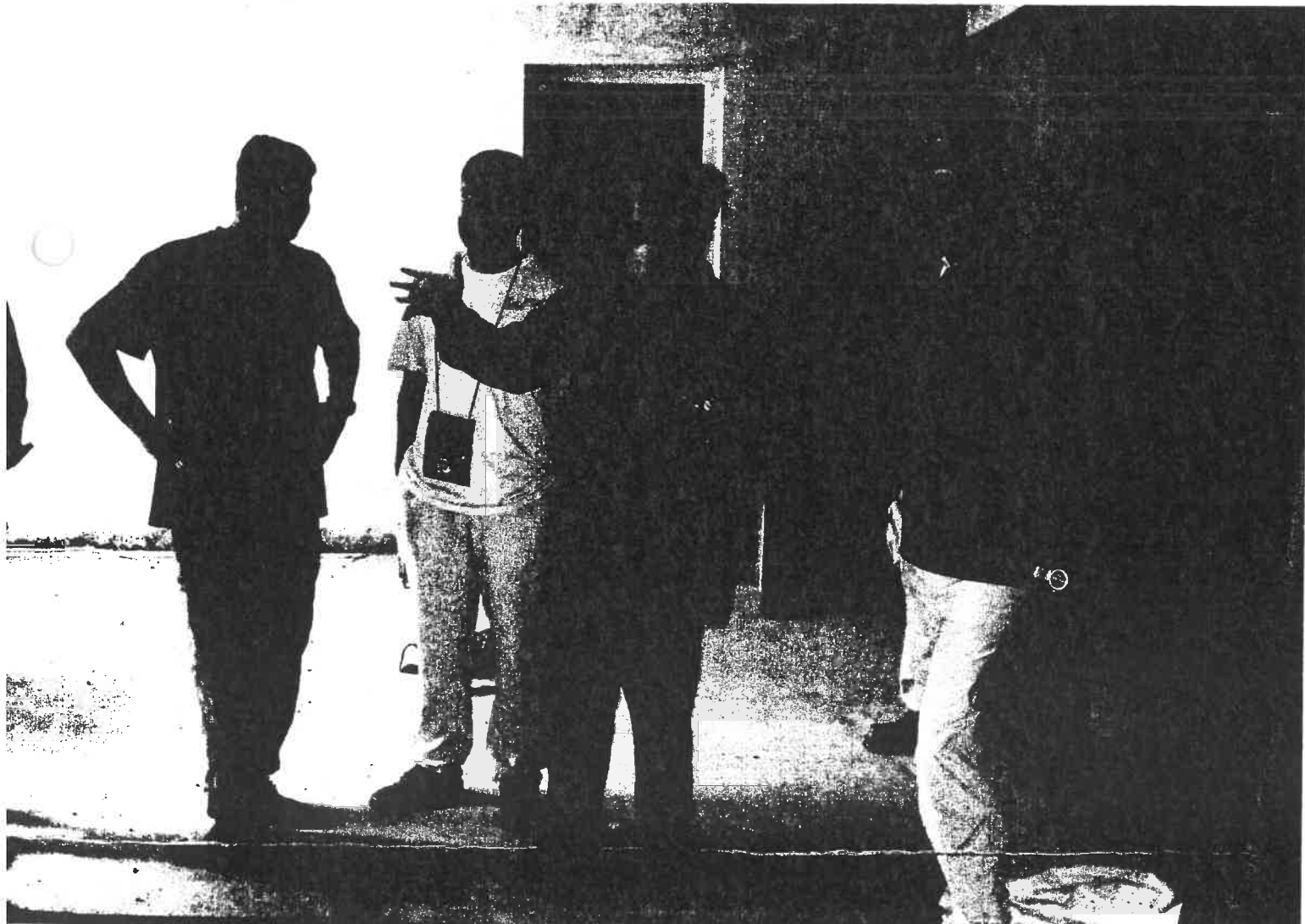
Fifty seven organizations, churches and denominations, and the members of CEC's Commission for Churches in Dialogue, the Research Reference Group, and its Central Committee have all played a crucial part in determining the priorities over the next three years for the *Researching European Mission and Evangelism* project. The vision to map mission activity across Europe remains as originally conceived but the final documents reflect the richness of experience and theological wisdom that others have brought to the discussions.

The task of creating Europe's premier point of information for Mission and Evangelism is a huge undertaking. I recall the words of one senior Missions leader. "We're right behind you, but even we will not be able to hold you up against

the flood of information you could encounter!" The member churches of CEC are a primary focus for this work but the project is also required to analyse the mission practice of non-member churches, including migrant and ethnic minority churches, pentecostal, independent, and other churches and groups of churches that do not normally relate to CEC or the World Council of Churches (WCC).

There are three major areas of research interest. The first and the most important, is to be called, "Seeking and reconciling in unity - Europe and its churches: mission and evangelism". The primary task is the collection of information relating to the wide variety of initiatives in European mission and evangelism. Case study material of creative and emerging mission movements

Mission Researcher D. Jackson (right) with Baptist Bishop of Georgia, M. Songulashvili, in the Beteli Centre, Georgia

will be collected, analysed and published by electronic and other means. The goal is to provide information to enable local congregations to make better decisions about their own missionary engagement. A key question to be answered is, "Are there new or existing examples of mission initiatives in our European context that offer the potential for encouraging and facilitating co-operative action together in mission and evangelism. Or, to put it another way, how may we learn to present and represent Christ together?"

The second focus for research will be to investigate the social and religious situation as it currently exists in Europe. "Searching reconciliation - Europe and its churches: CWME and beyond" is being designed to allow CEC member churches to reflect together with others on the themes that emerge from the 2005 Athens Conference of the Conference on World Mission and Evangelism (CWME). An important aspect of this is to consider how best to develop careful field study investigations of mission, evangelism, and proselytism in Europe.

"Searching generations - Europe and its churches: portraits from the margins" is an attempt to stimulate the collection of written portraits of individual Europeans who stand at or beyond the margins of the churches. How often have you heard other church leaders talk in ways about the people 'outside the church' and what they are supposed to think and believe or how they are supposed to behave? We hope to collect enough stories to say something about the attitudes, values, worldview, religious experiences, and spirituality of those who are not normally present in our church congregations.

I sat in the office of Gabor Kovacs in Budapest and listened to his fascinating account of the way he made sense of his life. A bright, engaging, multi-lingual professional, he has worked for multi-national companies for several

Programm für Missionsforschung beginnt

Das in Budapest angesiedelte KEK-Projekt für die "Erforschung von Mission und Evangelisation in Europa" hat nun begonnen und seine Prioritäten definiert. Es gibt drei Hauptbereiche, die für die Forschung interessant sind. Der erste Bereich nennt sich "Nach Einheit und Versöhnung streben – Mission und Evangelisation in Europa und seinen Kirchen". Die wichtigste Aufgabe ist dabei das Zusammenstellen von Information über die grosse Vielfalt an Initiativen von Mission und Evangelisation in Europa. Material über Fallstudien von kreativen und neu entstehenden Missionsbewegungen soll gesammelt, analysiert und durch elektronische und andere Medien veröffentlicht werden. Ziel ist es, den Ortsgemeinden Informationen bereit zu stellen, damit sie besser über ihr eigenes missionarisches Engagement entscheiden können.

years. He understands the financial benefits of working for 'western' multi-national companies but experiences his career as bondage. "I feel like I am a slave to the corporation," he told me from behind his office desk. What struck me about him, however, was his realization that he had no inner resources to resist the de-personalising effects of his lifestyle.

"I need a way to find inner peace, harmony, a way to deal with the stresses of my life... something that the Soviets never gave us. Do you think religion offers any hope?" Gabor was a long way from joining a religious group or community, his focus was much more individualistic, but he clearly felt very free to open a conversation about spirituality and the need for inner resources. What I found especially appealing was his sense that inner resources were a source of resistance to the de-personalising effects of globalised corporations and economies.

Die zweite Akzentsetzung für die Forschung wird die Untersuchung der gesellschaftlichen und religiösen Situation im heutigen Europa sein. Ein wichtiger Aspekt ist dabei das Studium von Mission, Evangelisation und Proselytismus in Europa.

Der dritte Bereich heisst "Die Suche nach Generationen - Europa und seine Kirchen: Porträts vom Rand". Dies ist ein origineller Versuch, zur Sammlung von schriftlichen Porträts einzelner EuropäerInnen anzuregen, die am Rande der Kirchen oder ausserhalb stehen. Wie oft haben wir andere Kirchenverantwortliche gehört, die über Leute "ausserhalb der Kirche" gesprochen haben und was sie wohl denken und glauben oder wie sie sich verhalten sollten? Hier möchten wir genügend Geschichten sammeln, um etwas über die Einstellungen, Werte, Weltsicht, religiösen Erfahrungen und Spiritualität jener aussagen zu können, die normalerweise in unseren Kirchengemeinden nicht vertreten sind.

(Darrell Jackson)

Stories such as Gabor's are waiting to be told. As contemporary narratives they are an important alternative source of evidence for the impact of secularization in Europe. It is hoped that CEC member churches will play a small, though important part, in helping to gather such stories.

As I have begun to visit, consult, and travel, two questions have been constantly posed. These are, "What are you doing?" and, "Will this project make a difference to our Churches?" The response to the first question is relatively straightforward, "Gathering, analysing, and disseminating information about the mission of the Churches in Europe". The second question requires a more tentative and humble response. A more confident response will only be possible when CEC member churches begin to use the research findings and discover them to be of exceptional quality, useful, and not as readily, or as comprehensively, available elsewhere. That is our goal.

Darrell Jackson

Agenda

OCTOBER

8-10 October, Clermont-Ferrand, France: Congress of the French Protestant Federation.

22-24 October, Frankfurt/Main, Germany: Conference for Churches' Commission for Migrants in Europe's (CCME) 40th anniversary to be held at the Protestant Academy Arnoldshain. The conference will look at trends in international migration and policy responses in Europe. Info: info@ccme.be

NOVEMBER

3-6 November, Geneva: International consultation on "The impact of Calvin's economic and social thought on reformed witness. Info: WARC Department of Theology, calvin@warc.ch

5-7 November, Grantham, England: Churches Together in England presents "Sharing the vision @theGathering.2004". A weekend of informal exchange of ideas, hopes, experiences and vision for those with a concern for the unity of Christians and Churches. Info: thegathering@cte.org.uk

7-14 November, Greece: Ecumenical Youth Council in Europe (EYCE) training session on "Inter-cultural and Inter-religious Dialogue - Avoid Conflicts". Info: general.secretary@eyce.org

11-13 November, Rocca di Papa (Rome), Italy: international meeting for the 40th anniversary of the 2nd Vatican Council Decree on Ecumenism.

Project objectives for 2005

1. We will develop further the use of 'Action Research' as the main research methodology that we have tentatively been exploring during 2004.

Action Research suggests itself as an appropriate methodology for research. It is highly participative. It is sensitive to organisational realities such as complexity, accountability and power. Also, it allows the main focus for the research to emerge at a number of points during the research cycle, not necessarily at the outset.

2. We will prioritise our research interest in the following areas of mission:

- Migrant and refugee congregations
- The Gospel and contemporary spirituality
- Proselytism
- Emerging forms of missional church

As we have travelled and consulted it appears that these themes are those currently generating the most interest, discussion, reflection, and exploration among church and mission leaders, missiologists, and other practical theologians.

3. We will develop and implement the idea of 'Learning Laboratories' as a key tool of 'Action Research' and as a way of engaging member churches of CEC with the four areas of research priority.

'Learning Laboratory' describes a method of doing research that simultaneously permits mission research and mission praxis.

A Learning Laboratory is jointly initiated by the Research Project and a regional or national group of churches. It could be a National Council of Churches or it could be a smaller number of churches located in a particular town, city, or parish.

A Learning Laboratory allows the mission researcher to investigate an area of mission at the same time as a group of Churches reflects and engages together in the same area of mission.

A Learning Laboratory is a process, extended over a period of at least twelve months, designed by the participant churches in discussion with the Researcher in Mission.

A Learning Laboratory should give serious consideration to appropriate, shared, outcomes.

A Learning Laboratory will involve Partners in Learning invited from other churches and agencies from beyond the particular regional or national context. The role of the Partner in Learning is to represent the wider family of European churches, to accompany the process, to pose questions, to make observations, to offer suggestions, and to share in the learning experience.

4. We will publish and circulate a monthly electronic Research Bulletin, beginning January 2005.

Each edition will be themed and allow exploration of the areas of research priority plus other areas of mission drawing upon the wider mission reflection and practice of CEC member churches as well as of others.

The Research Bulletin themes during 2005 will be as follows:

January:	Missional/missionary church
February:	Defining missions
March:	Worship & Mission
April:	Migrant and refugee congregations
May:	Challenging proselytism
June:	The Gospel and contemporary spirituality
July:	New expressions of church
August:	Educating for mission
September:	Gospel and Culture
October:	Evangelical Churches and mission
November:	Orthodox Churches and Mission
December:	Roman Catholic Churches and Mission

For each edition, we will:

- invite a guest columnist to write several hundred words about the theme
- include a directory of the key organisations and institutions, websites, and resources
- provide links to relevant material placed on the Commission pages of the CEC website
- include relevant statistical information where appropriate
- include stories gathered from our research visits

5. We will continue developing the concept of a Mission Directory, gathering up all our research findings, particularly its being made available electronically.

The four areas of mission research will remain our priority in compiling this directory of information. Other mission trends cannot be ignored and these will be noted, particularly where others are similarly engaged in research. We will develop a collaborative relationship with such individuals and organisations, sharing research findings where appropriate, contributing to extending the shared knowledge of mission in Europe.

6. We will establish a European contacts database of all Church and Denominational Secretaries for Mission (or their equivalent).

The effective circulation of the Research Bulletin will necessitate the creation of such a database. We also envisage that this network of contacts will enable us to more rapidly gather information about mission within their respective churches.

7. We will continue writing for publication in an appropriate range of journals and magazines.

8. We will attend the following conferences and consultations:

- Theological Education as mission, Prague, 2-4th February
- European National Church Councils', Bratislava, 31st March – 3rd April
- Lausanne International Mission Researchers' Conference, Cyprus, 10-14th April
- Conference for World Mission & Evangelism – Athens, 9-14th May
- Wisdom in Mission, Cambridge University, 23-24th May
- Evangelising Contemporary Spiritualities, London, 13th June

9. We will identify and work with suitable partners to organise a European consultation to encourage further reflection on the themes of the CWME Athens Conference as they bear upon the situation of mission in Europe, particularly the four areas of research priority.

10. We will continue to respond positively to invitations from CEC member churches to visit and consult, to extend our knowledge of national mission strategies, and to encourage as wide as possible participation in the Learning Laboratories.

- Sweden (February, at invitation of the Swedish Missionary Council)
- Either Finland or one of the Baltic countries (Immediately before CiD meeting in Estonia)
- Spain (May/June, At the suggestion of the Anglican Bishop of Madrid, member of CC, to consult with CEC member bodies about possible Learning Laboratory)
- France (October, en route to UK)
- Poland (? , consult with CEC member bodies about possible Learning Laboratory)
- Croatia / Albania (Possible: to consult with CEC member bodies and mission agencies & institutes)
- Denmark (Possible: to consult with CEC member bodies about possible Learning Laboratory)
- Germany (Possible: to consult with CEC member bodies about possible Learning Laboratory)

**11. We will play an appropriate role at the Reference Group, Commission in Dialogue,
Central Committee and Residential Staff Meetings of CEC.**

28th November 2004

The Revd Darrell Jackson
Researcher in European Mission and Evangelism
PMTI-CEC
H-1461 Budapest
Pf. 150
Hungary

+361 210 4056
+36 70 365 0307
jackson@pmti.edu.hu

Research Bulletin

The Monthly Bulletin of the Research in European Mission (REM), a project of the Conference of European Churches

Following extensive consultation with colleagues throughout Europe, four areas are currently under intense consideration as research priorities for the Research Project. Over thirty distinct areas of mission activity were initially identified, including catechesis, mission liturgy, church growth, missiological education, gospel and culture, mission spirituality, and many others. The decision to narrow the area of primary research interest down to four areas follows consultation with CEC's Central Committee, the Commission for Churches in Dialogue, the project Reference Group, and almost 200 hundred interested missiologists, theologians, and church leaders. The four are:

- Missional Church
- Challenging proselytism
- Gospel & contemporary spirituality
- Migrant and ethnic minority churches

The compilation of a wider mission directory continues but these four will be given priority.

Conference of European Churches
Conférence des Eglises Européennes
Konferenz Europäische Kirchen
Konferens European Churches

PRIORITISING RESEARCH

CEC's European Mission Researcher, Darrell Jackson, outlines proposals for the research programme beginning January 2005 and continuing for the life of the project

Four areas of research priority have now been identified by the Researcher working closely with almost 200 colleagues, church leaders, theologians, researchers, and missiologists (see box left). These will form the core of the ongoing Research programme for the years 2005 and 2006 with a final report presented to CEC's Central Committee during 2007.

During 2005, the Research Project will begin the monthly publication of the REM Research Bulletin. Each edition will be themed according to the trends noted in the initial phase of the Research programme. The four priority areas will each be featured within the first six months of 2005, timed to coincide with various conferences and consultations the Researcher has been invited to participate in. Other themes to be covered during 2005 will include:

- Worship and mission
- Defining mission
- Educating for mission
- Evangelicals and mission
- The Orthodox and mission
- Roman Catholic mission

Each edition will include a directory of resources, programmes, and institutes. Significant stories and reports will be featured and, where appropriate, the theme will be illustrated with statistics, etc.

Of course, not everything can be included in a Research Bulletin and we expect to be making full use of the existing CEC website and the Research Project pages you will find there. You can already download from that site a copy of our first Briefing Paper and several of our reports of Country visits, particularly Georgia and Russia.

You can also expect that papers and articles arising from the project research will be available for download from the site, especially where these relate to areas of research priority.

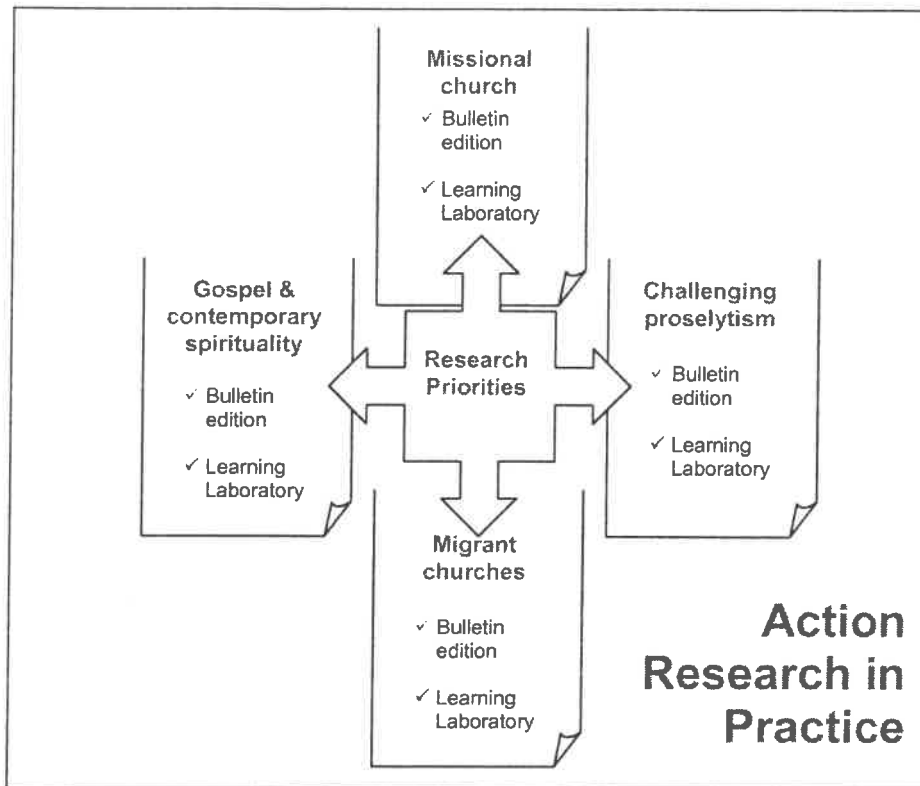
REM aims to be more than a collection of papers, however. At the heart of the Action Research methodology that has been adopted by the project researcher lies a commitment to researching whilst those being researched are learning. Action and refl-

ection on mission practice will be encouraged among CEC member churches in the research priority areas that the research project has identified. In what will be known as *Learning Laboratories*, the researcher and member churches will work towards a deeper understanding of the ecumenical commitment required to engage jointly in mission reflection and activity. The first Learning Laboratories are already under discussion with interested member Churches and we hope to include many as either Laboratory participant churches, as co-facilitators, or as Partners in Learning. Learning Laboratories provide an exciting and creative way to meet the agendas of member churches in addition to that of the Research Project. In short, Laboratories offer great potential for synergy.

What is a Learning Laboratory?

The Research Project is developing this as a method of jointly enabling research to be undertaken alongside a developing unity in mission project. Learning Laboratories will be jointly initiated by the CEC Research Project and CEC member churches, either nationally or regionally.

Key to their success will be a strategic partner in each setting, an identified number of participant churches, a commitment to the 'laboratory' process, the catalytic contribution of Partners in Learning, and a desire to consider future programme possibilities beyond the life of the 18-24 months Laboratory. Read more overleaf...

What others say.....

"What difference will your research programme make to the churches? I think you have discovered a possible solution to this frequent question!"

Revd Johannes Schmidt, Deutsches Missionsrat

"We look forward to co-operating as fully as possible in this exciting and creative programme of research activity."

Revd Jonny Smiddson, Svenska Missionsforbund

"When can we get involved?"

Dr John Smith, Churches Together in England

"We believe that this is a long road to journey together on, and your learning laboratory should be as spiritual and scientific as possible."

Fr. Professor Ioannou Smittopolou, Centre for Orthodox Mission Studies

"The benefits of this Learning Laboratory for our churches are hard to calculate at this point, but we are committed to the process of discovery and praying for God's blessing."

Revd Jan van der Smeed, Nederlandische Kerkmissionsraat

These are NOT real comments, they simply illustrate this column.

Learning Laboratories of mission

A Learning Laboratory is a way to achieve at least two objectives simultaneously: generating research outcomes for the research project and stimulating mission reflection and practice for the participating Churches.

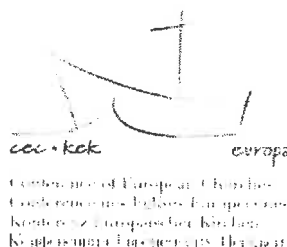
What is a Learning Laboratory likely to look like in practice? Here is a possible example.

Initial exploration with a CEC member church generates an interest in developing one of the Project's research priorities within the respective country or region. A formal research proposal is then submitted, for example to a National Ecumenical Council. The NEC and Research Project identify a number of participant churches and meet to discuss the Laboratory process.

The Laboratory process is set up and the tim-

ing and scope of Laboratory investigations is agreed. Participant churches suggest possible Laboratory outcomes. Suitable *Partners in Learning (PIL)* are identified. A PIL would typically be a church or agency leader, missiologist, or theologian, from another national context, with experience and the ability to reflect on practice, in the area of research. They will represent the wider church family, generate possibilities, and contribute to the learning process. The researcher and a co-facilitator will jointly facilitate the learning process.

The final phase of the Laboratory will be to identify concrete programme objectives, possibly to establish a joint mission programme as a result of the shared learning.

The Revd Darrell Jackson
 Researcher in European Mission
 PMTI-CEC
 H-1461 Budapest
 Pf. 150
 Hungary
 +361 210 4056 +36 70 365 0307 (Mobile)
jackson@pmti.edu.hu

Saksbehandler: Tore Laugerud

Referanser:

MKR/AU 38/04

KR 14/05

MKR 10/05

SKR 25/05

KR 39/05

Saksdokumenter:

Foreløpig utkast til saksorientering til KM (*vedlagt*)

Kirkemøtet 2005, tema: "En misjonerende kirke" - skisse til utfoldelse av temaet (*vedlagt*)

En misjonerende kirke (KM-sak)

2. Kirkemøtesaken

MKR får nå oversendt et foreløpig utkast til KM-dokument til diskusjon og kommentarer. MKR bes særlig om å gi innspill til hva KM skal vedta. Saken ble behandlet i Samisk kirkeråds maimøte og skal også behandles i KR's møte 2.-3. juni. Saken kommer tilbake til alle de tre rådernes møter i september.

Forslag til vedtak

MKR vil bemerke følgende:

.....

.....

.....

MKR 17/05: KM-sak 2005 En misjonerende kirke

Foreløpig utkast til saksdokument

Bakgrunn

Sakstittelen, *En misjonerende kirke*, er identisk med temaet for Kirkemøtet 2005. Saken utfordrer Kirkemøtet til å uttrykke en forståelse av det å være en misjonerende kirke, som innholdsmessig henger sammen med tematiseringen av "en tjenende og en bekjennende kirke" på de to foregående Kirkemøter, og "en åpen kirke" på neste års Kirkemøte. Et viktig premiss er at alle de fire adjektivene i visjonsformuleringen - *bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen* - står som bestemmelser til begrepet *folkekirke*. Kirkemøtets utfordring er m.a.o å klargjøre hvordan DNK kan være en *misjonerende folkekirke*.

Begrepet *folkekirke* vekker ulike assosiasjoner i vår kirke. Som eklesiologisk begrep er det i sterk utvikling og rommer mange forståelser. Gjennom reformasjonen ble begrepet knyttet til den statskirkelige forvaltningen med presten som embedsmann i et lukket og monopolisert nasjonalreligiøst system. I uttalelsen "Den norske kirkes identitet og oppdrag" (IoO) uttrykker Kirkemøtet 2004 en helt annen forståelse av folkekirken. DNK er "en bekjennende kirke" (2-3). Den anerkjenner og støtter religionsfrihetsprinsippet (23) og avviser monopolisering og etnisk eksklusivitet (27). IoO benytter ikke folkekirkebegrepet i omtalen av DNK som majoritetskirke (24) og tradisjonsforvalter (25), men knytter begrepet til kirkens ønske om å forholde seg til allmenne livserfaringer i samfunnet og med sin virksomhet å være til stede i lokalsamfunnets liv og hendelser (26). Det leder i retning av et folkekirkebegrep som mer uttrykker en måte å være kirke på, enn kirkens tallmessige oppslutning i folket og de kirkelige tradisjonenes gjennomslagskraft i samfunnet. De sistnevnte faktorene utgjør allikevel viktige rammebetingelser for DNKs funksjon som folkekirke.

Misjonsbegrepet vekker også ulike assosiasjoner i vår kirke. Også det er i sterk utvikling og rommer mange forståelser. Gjennom lekmannsbevegelsens framvekst ble begrepet på 18- og 19-tallet knyttet til en kristendomsform som ikke er like utbredt i hele landet. Opprettelsen av frivillige misjonsorganisasjoner for å ivareta formidlingen av evangeliet, uavhengig av etniske og geografiske skiller, ga bevegelsen dens preg. Lekmannsbevegelsen åpnet en lukket, nasjonal embedskirke for det folkelige, for frivillig initiativ, for verden utenfor Norge og for den universelle kirke. En utilsiktet effekt var imidlertid at misjon ble lukket inne i en egen struktur bygd opp rundt lekmannsforkynnelse, foreninger, organisasjoner og bedehus.

Misjonsorganisasjonene utgjør en kapital som vår kirke må forvalte med klokskap. Det har Kirkemøtet understreket ved flere anledninger: "Kirkemøtet uttrykker glede og takknemlighet over det arbeidet som utføres av misjonsorganisasjonene som selvstendige og uavhengige organisasjoner innen DNK. Vi er også glade for MKRs sitt bidrag til å synliggjøre at vår kirke er en del av et globalt kirkefelleskap". (KM 1993)

De siste femti år har det foregått et intensivt, nyskapende arbeid med misjonsforståelsen innenfor den internasjonale misjonsbevegelsen. Både misjonsorganisasjonene og MKR har deltatt aktivt i dette. Bakgrunnen er radikale endringer i samfunnets og kirkens situasjon, i nord og i sør, som har skapt nye utfordringer for kirkens misjonsteologi, -strategi og -praksis. En hovedoverskrift er gjenoppdagelsen av *misjon som et sentralt uttrykk for det å være kirke*. Opprettelsen av Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMM) i 1994 er et konkret uttrykk for en felles erkjennelse av dette i kirken og misjonsorganisasjonene. Opprettelsen av rådet

innebærer at kirken ved sitt øverste organ tok et sterkere ansvar for misjon, først og fremst lokalt, men også regionalt og sentralt: "Kirkemøtet utfordrer de lokale menigheter til å styrke og utvide sitt misjonsengasjement. Den enkelte menighet har det primære ansvar for å finne en tjenlig måte å gjøre dette på. Vi vil oppfordre til å styrke samarbeidet lokalt med misjonsorganisasjonene." (Kirkemøtet 1993) I dokumentene fra opprettelsen av SMM er horisonten for misjon i hovedsak kirkens internasjonale kall og tjeneste.

Kirkemøtet 2000 evaluerte samarbeidet og trakk opp retningslinjer for veien videre. Innstillingen *Misjonerende menigheter* forelå fra SMM. Komiteen ga sin tilslutning til innstillingens utfordringer om "en sterkere integrering av misjon og DNKs øvrige internasjonale engasjement, samt en sterkere integrering av (ytre)misjon og evangelisering/diakoni/ menighetsbyggende arbeid, lokalt og nasjonalt". Komiteen bekreftet SMMs rolle i "å være med og virkeliggjøre den misjonerende siden ved kirkens identitet". Samtidig peker man på at begrepet misjonerende menigheter "favner videre enn det som er misjonsorganisasjonenes hovedoppgaver". Også diakonale organisasjoner og barne- og ungdomsorganisasjoner tilkjennes oppgaver i det å bygge misjonerende menigheter.

Til nå har utgangspunktet for Kirkemøtets drøftinger av misjon vært å tilrettelegge for og evaluere samarbeidet med organisasjonene. I *Kirkens identitet og oppdrag* uttalte KM 2004 om misjon at: "DNK er selv et resultat av at kristen tro og gudstjeneste ble brakt til vårt land. Den er kalt av den treenige Gud til å vitne i ord og gjerning om det gode budskap. For kirken er det således en forpliktelse å dele evangeliet om Jesus Kristus med alle mennesker både i vårt eget land og over hele verden, i ulike kulturer og sammenhenger. Kirken har del i Kristi eget oppdrag; å kalle mennesker til å la seg forsonne med Gud og med hverandre, og til å bli døpt inn i den kristne kirke. Kirkens misjon skal preges av vilje til å lytte og til å møte alle mennesker og kulturer med respekt". (IoO 4). Gjennom saken *En misjonerende kirke* får Kirkemøtet anledning til å reflektere dypere og mer helhetlig over hva det betyr å være en misjonerende folkekirke og hva det innebærer av konkrete utfordringer.

Misjon – et vanskelig begrep. Utfordring til samtale og kommunikasjon

Misjon fremstilles ofte som noe som begynner med pietismen på 17-tallet. DNK har imidlertid mer enn 1000-år gamle røtter som en misjonerende kirke. Tidlig ble kristendommen i Norge trukket inn i et politisk maktspill om rikssamling og nasjonsbygging. Dette har mange problematiske sider. I følge nyere kirkehistorisk forskning, dreier dette seg om en sen fase i kristianiseringen av Norge. Evangeliet ble brakt til Norge og slo røtter her gjennom *mennesker på reise*. Fra første stund ble det gitt videre av mennesker på reise. Sagaen forteller om Leiv Eirikson at han ble sendt av kong Olav Trygvason til Grønland for å drive misjon. Ruinerer etter domkirke og andre bygninger på det gamle bispesetet Gardar forteller at arbeidet bar frukt. Slik kan vi følge sporene av en misjonerende kirke i Norge via Island og Grønland, like til Newfoundland allerede før 1000-tallet.

Misjon har dype røtter i vår kirkes historie. Men gjennom historien har begrepet (misjon av latin: *missio*=sendelse) blitt bærer av bilder og assosiasjoner som vekker motstridende tanker og følelser hos mange mennesker, både i kirken og i samfunnet for øvrig. Kirkemøtet må ta dette på alvor ved å åpne for en grundig samtale om hva som ligger i misjonsbegrepet.

Misjon – en trussel mot dåpsteologien og folkekirkenes åpenhet ?

Vekkelsene på 1850-tallet ved presten Gisle Johnson er viktige begivenheter i vår kirkes nyere historie. For DNK ble de av positiv betydning på mange måter. Bl.a. ved å gi embedet en sterkere plass innenfor organisasjonene, og ved å berede veien for at frivilligheten etter hvert ble tatt inn i kirkestrukturen gjennom menighetsråd og -aktiviteter. Samtidig bidro

imidlertid vekkelsene til å skape et nytt skille i vår kirke; et skille blant kirkens døpte medlemmer i "vakte" og "uvakte". Skillet gled etter hvert over i mer moralsk bestemte sosiale gruppedannelse av "verdige" og "uverdige", og ble merket bl.a. ved at den folkekirkelige altergangen falt bort. Disse sosiale mekanismene stenger fremdeles mange mennesker borte fra nattverdbordet, troende som ikke blir sett på - eller ønsker å bli sett på - som "verdige". Misjon ble knyttet til dette skillet på en dobbel måte: ved at "de vakte" betraktet seg – og ble oppfattet – som utøverne av misjon, og ved at "de uvakte" ble betraktet – og oppfattet seg - som objekter for misjon. Det kan argumenteres for at DNK viderefører mye av det samme skillet i dag gjennom skillet i mange menigheter mellom en aktiv kjerne og de døpte i soknet.

En annen viktig side ved problemområdet misjon og folkekirke er at misjonsbegrepet har blitt hengende fast ved vekkelsens "ordo salutis" (vei til frelse) gjennom "viljens avgjørelse om å tro". Riktignok har misjon blant andre kulturer gitt DNK en utvidet erfaring av at menneskers veier til, og uttrykk for, tro er mangfoldige. Også evangelikal kirkeveksttenkning har forlatt vekkelsens metodikk: å føre enkeltmennesket fram til en punktuell trosavgjørelse. Allerede kirkevekstens far, Donald Mac Gavran uttrykte sitt misjonsprogram som å "hjelp mennesker om bord på det kristne disippelskapets livslange reise" (som han omtalte som "å bli gjort hel/fullendt") og å "forme fellesskap av troende som er pilegrimer". Her tenkes tro i prinsippet som en livslang vandring i et fellesskap der alle er under veis. Det gjenstår allikevel å avklare misjonsbegrepets forhold til dåpsteologien, dåpspraksisen og dåpens status i folkekirken.

Kirkemøtet har tatt et oppgjør med det overfor nevnte skillet og vil bekrefte og ivareta alle døpte som fullverdige medlemmer av kirken (jmf. IoO, 11). Bispemøtet understreker i sin uttalelse om nye menighetsformer at dåpen må være det eneste kriterium for medlemskap. Bak dette ligger det en forståelse av dåpen som Guds nådes handling til frelse og nytt liv, og at kirkens fellesskap er et verk av at Gud har handlet slik i ulike menneskers liv. En slik teologi og holdning til dåpen utelukker ikke at det er ulike grader og stadier av tvil og tro i kirkemedlemmenes liv. Men den sier nei til at kirken skal gi seg inn på å gradere tro, og legge dette til grunn for ekskluderende holdninger overfor mennesker som er medlemmer av kirken. Kirkemøtet vil utfordre misjonsorganisasjonene til å foreta tilsvarende interne diskusjoner, for å klargjøre hva de har lært om disse spørsmålene gjennom sin historie.

Misjon – et begrep med fremmed klang i samisk kirkeliv?

Misjonsbegrepet i samisk sammenheng blir i stor grad identifisert med Samemisjonens virksomhet og Indremisjonen. Misjon har aldri slått rot i samiske miljøer i nord. Det henger sammen med flere forhold: 1) Misjonsorganisasjonene var styrt og forankret til miljøer lenger sør i landet. 2) I nord spiller ulike læstadianske retninger en sterk rolle. Saken: Å vekke til tro er viktig i læstadianismen. De omreisende predikanter rekrutteres og utrustes imidlertid gjennom personlig oppfølging av forsamlingslederne. Misjon assosieres med en skolebasert forkynnelse som kommer fra autoriteter uten forankring i det samiske. 3) Sistnevnte form for evangelisering ble drevet av nordmenn, hvor samer ble en passivt mottagende part. 4) Selv om misjonsvirksomheten mange steder tok samisk språk i bruk, var allikevel forståelsen av kulturen mangelfull. Virksomheten var på mange måter flettet sammen med fornorskningen og bidro dermed til at samisk identitet ble svekket. 5) Foreningsvirksomhet for ytre misjon var i praksis sosialt lukket for samer da den ofte ble drevet av lokalsamfunnets topper. Langt på vei gjelder det samme for samers møte med kirkeinstitusjonen. Samisk kirkeråd påpeker at det likevel er stor oppslutning om folkekirken, der de fleste blir døpt og begravet. Sett under ett er majoriteten av samer fortrolige med kirken og vil gjøre tjeneste innenfor rammen av Den norske kirke. Det gjør at begrepet *en misjonerende kirke* vil kunne forstås hvis den har forankring i samisk kristendomsforståelse. For å skape et misjonsengasjement innen samisk kirkeliv, må samer først kjenne at kirken er deres. *En misjonerende kirke* i et

samisk perspektiv må være forankret i perspektiver fra det gryende samiske kirkeliv som tror på den treenige Gud som vår skaper, frelser og opprettholder. I dette ligger det et korrektiv til en ensidig korsteologi som har hindret kirke og misjon i å se Guds nærvær og handling før og uten kirken, i og med hele hans skaperverk.

Misjon – et uttrykk for respektløshet og overlegenhetsfølelse ?

For hele kirken er det en belastning at misjonsbegrepet på 18- og 19-tallet har blitt sterkt knyttet til den vestlige verdens globale ekspansjon, politisk, økonomisk, teknologisk og kulturelt. I etterkrigstiden har det blitt tatt et nødvendig kritisk oppgjør med ideologiske og praktiske sider ved denne ekspansjonen, både i samfunnet, i det økumeniske kirkefellesskapet og i misjonsbevegelsen. Oppgjøret rammer misjonsvirksomheten, både direkte og indirekte.

Misjonsvirksomhetens plass i det vestlige ekspansjonsbildet er sammensatt og mangetydig og krever at det tales nyansert om det. Misjon hadde et selvstendig anliggende: å utbre evangeliet til nytt liv. Den drev sin virksomhet på en måte som i det store og hele var mer kulturåpen, -bevarende og –fornyende enn annen vestlig innflytelse. Den bekreftet alle menneskers verdi og førte til betydelige sosiale reisninger. Misjonsbevegelsen fødte den økumeniske bevegelse. Samtidig var virksomheten preget av etnosentrisme (å gjøre sin egen kultur til målestokk for andre) og paternalisme i møte med ”den som er annerledes”, et gammelt fenomen i Europas historie. Jmf. biskop Adam av Bremens eksotiske og stereotypiske skildring av nordmenn på 1000-tallet: ”Derfor fosterer landet svært tapre krigere som oftere angriper enn selv blir angrepet, for de har ikke blitt veike gjennom rikelige avlinger... De er svært nøysomme og setter stor pris på enkelhet og måtehold i både mat og skikker... Eierne av buskapen anses som meget fornemme personer som lever av sine henders arbeid på patriarkers vis”.

I dag driver misjonsorganisasjonene i det store og hele sitt arbeid som samarbeidstiltak med selvstendige kirker. Et nytt trekk i bildet er at kirkene i sør og øst har passert kirkene i nord og vest som den ledende kraften i den verdensvide kirkes misjon. Allikevel assosierer mange fremdeles misjonsbegrepet med en overlegenhetstanke. Det kan ha sammenheng med seigheten i tradisjonelle anskuelser. Men det kan også ha sammenheng med sammenbruddet av et absolutt sannhetsbegrep i det postmoderne samfunnet. Mange relativiserer sannhetsbegrepet til det som er sant for noen. Å holde fast ved bekjennelsen av Jesus Kristus som ”veien, sannheten og livet” (Joh 14,6), og ta de praktiske konsekvenser av det ved å vitne om ham for andre, assosieres og stemples av disse som ”fundamentalisme”, respektløshet og arroganse. I det siste ser vi en større åpning for flere absolutte sannhetsbegrep, i konkurranse med hverandre. Det henger sammen med dynamikken i globaliseringsprosessen.

I det flerkulturelle samfunnet blir misjonsbegrepet i økende grad en fellesbetegnelse for de universelle religionenes virksomhet for å nå utover sine grenser: kristendom, islam, hinduisme og buddhisme. Videre brukes det i økende grad ikke bare om troens utbredelse, men også om troens fordypning. Misjon får nye begrunnelser knyttet til identitet og fellesskap, ikke minst blant unge. Hva skjer med misjonsbegrepet når globale vekstbevegelser som islam, nyåndelighet, den katolske kirke og pinsekarismatiske menigheter starter misjon i Norge? Dette er ikke et fremtidssenario, men en utvikling som er i gang. Sammen med de tradisjonelle kirkesamfunns til dels dramatisk sviktende oppslutning over store deler av Europa kaller denne situasjonen vår kirke til å gjenoppdage sin misjonerende identitet, frigjøre de rike ressursene som er der og skape de gode bildene av en misjonerende kirke i det 21. århundre. Dette må gjøres samtidig som utfordringene skarpstilles i forhold til misjon i enhet, religionsdialog og arbeid for fred og forsoning. Vi vil komme tilbake til dette senere.

Misjon – kirkens sendelse til verden

Nyhetsbilder fra vår tid viser oss hundretusener samlet på Petersplassen ved pavens bortgang. Millioner av unge fra hele verden strømmer til klosterfellesksapet Taize, år etter år. Kirker oppsøkes fra søndag til søndag. Mange søker i andre religioner og åndelige tradisjoner. Bildene taler sitt konkrete språk om menneskers lengsler og håp etter noe som er større enn dem selv og den virkeligheten de lever i. Misjon er å være kirke i møte med menneskenes dypeste lengsler og håp. Kirken går inn i dette møtet, ikke fordi den mener å ha en større omsorg for mennesker enn andre, ikke fordi den tror at den har et bedre "tilbud" enn andre, men fordi den gjennom sin bekjennelse ser seg som *sendt* for å gjøre det.

Kirkens sendelse/misjon er forankret i dens Gudstro og menneskesyn. Kirken tror på en treenig Gud. Treenighetens hemmelighet er at Guds vesen er fellesskap. Slik er det fordi hans vesen er kjærlighet. Kjærligheten kan ikke være alene. At mennesket er skapt i Guds bilde (1 Mos. 1,26-27) betyr at det er skapt til å være en del av dette fellesskap. Menneskets lengsler og håp er utslag av at det er skapt til Gud. De er krefter i skapelsen som driver mennesket ut over det selv. I dypet handler det om kjærlighetens krefter, lengselen etter å forenes med ham vi er skapt til. I sin kjærlighet søker også Gud ut over seg selv. Denne søking kommer til uttrykk ved at Faderen sender Sønnen, og sammen sender de Ånden til verden. Misjon har sitt opphav og utspring i Guds sendelse (Missio Dei) som Skaper, Forløser og Helliggjører.

Kirkens misjonsoppdrag innebærer at den trekkes inn i Guds misjon. Tydeligst kommer det til uttrykk da Jesus gir disiplene misjonsoppdraget i Joh 20,21-22: "Likesom Faderen har sendt meg, sender jeg dere. Så åndet han på dem og sa: "Ta i mot Den Hellige Ånd". "Likesom" går både på sendelsens handling og innhold. Kirken skal i sin misjon "være lik" Jesus i hans misjon, den skal gjøre "hans gjerninger". Essensen i det mangefasetterte oppdraget er å føre sammen Gud og menneske. Derfor er kirkens misjon på en særlig måte knyttet til evangeliet om Jesu liv, død og oppstandelse, og til mottagelsen av dette til frelse gjennom dåpen og troen (Mark 16,15-16; Luk 24,46-48). Drivkraften for kirkens misjon er at evangeliet er sant, at det er et godt budskap og at det gjelder alle mennesker. Misjon er ikke løsrevne menneskelige handlinger som kirken kan gjøre eller la være å gjøre, men et grunnleggende kjennetegn ved å være kirke. Liksom det er Guds vesen, er det også kirkens vesen å gå innenfra og ut.

DNK har uttrykt sitt misjonerende program på en pregnant måte i Kirkelovens § 9: "å vekke og nære det kristne liv". Dåpen er en sentral ytring av det kirken er til for: å sette mennesker i fellesskap med Gud og med hverandre (jamfør IoO 1). Det kommer klart til uttrykk ved at "misjonsbefalingen" er en "dåpsbefaling". Til sendelsen hører også "å lære" (jamf. Matt 28,18-20). I et slikt perspektiv blir kirkens ordinerte tjeneste en misjonstjeneste - jamf CA 5: "for at vi skal komme til denne tro, er det innstiftet en tjeneste med å lære evangeliet og meddele sakramentene" – og gudstjenesten en misjonsbegivenhet - ordet messe og misjon kommer av samme rot. Ved siden av de lokale tjenester med ord og sakrament, diakoni og trosopplæring har vår kirke satt tilsvarende, men geografisk ubegrensede tjenester, gjennom ordinasjonen av misjonsprester og innvielse av misjonærer til tjeneste gjennom misjonsorganisasjonene.

Omvendt er "dåpsbefalingen" en "misjonsbefaling". Den lyder ved døpefonten som et kall til alle dømte medlemmer av vår kirke om å ta del i troens fordypning og utbredelse gjennom "å vitne i ord og gjerning om det gode budskap" og "å dele evangeliet om Jesus Kristus med alle mennesker både i vårt eget land og over hele verden". (IoO, 4) Det er dette oppdraget som gjentas ved hver gudstjenestes avslutning: "Gå ut. Tjen Herren med glede". Dåpen er en ordinasjon til det allmenne prestedømme som leves ut av kirkens medlemmer i de relasjoner de står i hjem og familie, nabolag og vennelag og på arbeidsplassen. *Misjonæren* er både de som har del i kirkens organiserte og spesialiserte tjenester og alle medlemmene gjennom

deres vitnesbyrd i det daglige liv. Det er en aktuell utfordring for DNK at kirkens medlemmer utrustes til å være vitner om sin tro. Dette er en viktig oppgave for alle ansatte i menighetene.

Misjon har av historiske årsaker vært lite tematisert i den lutherske lærertradisjonen. I Luthers teologiske tenkning ligger det imidlertid et rikt grunnlag for en dynamisk misjonsforståelse, som DNK utfordres til fullt å utfolde: 1) Luther understreker at det er Gud og ikke mennesker som er det drivende subjektet for evangeliets løp i verden (*Missio Dei*), og at misjonens mål ikke er kirken, men Guds rike. 2) Luther understreker på ny alle troendes rett og plikt til å vitne om sin tro. Den katolske triade: pave, fyrste munk, erstattes av en ny: ordet, kirken, den troende. 3) Luther antisiperer dagens forståelse av misjon på alle kontinenter ved å peke på at det ikke kan dras noen skarp grense mellom "kristenheten" og "den ikke-kristne verden". Det som gjør et menneske til "ikke-kristent" er vantro og avgudsdyrkelse, ikke hvor i verden det befinner seg. 4) Det er et anti-imperialistisk og kontekstuel drag i Luthers tenkning når han peker på at det å omvende mennesker til tro på den levende Gud har intet å gjøre med overføring av legalistiske, kirkelige eller kulturelt betingede overleveringer og skikker. 5) Luthers korscentrerte teologi er korrektiv til en kristen triumfalisme, som vil bygge misjon på en religiøs overlegenhetsfølelse og er opptatt av å maksimere antall omvendte.

Kirkemøtepapirene er vedlagt den teologiske delen av det nye misjonsdokumentet for Det Lutherske Verdensforbund (kapitel 2). Dokumentet bruker fortellingen om Emmausvandrerne som gjennomgangstekst. Gjennom dette ønsker dokumentet å tegne et bilde av Jesus som går sammen med disiplene på veien – i deres kontekst. På samme måte går vi sammen i kirken – i vår kontekst. Emmausberetningen leder fram til en forvandling (*transformation*). Dette er et hovedbegrep i dokumentet. *Forvandling* rommer "omvendelsen", men er en pågående prosess som rommer alle aspekter av menneskers liv. Gud er forvandlingens subjekt. Objektet er både disiplene i deres misjon og de mennesker de sendes til. Misjon er å kalle til forvandling alt liv, strukturer og forhold som strider mot Guds vilje. Dokumentet anvender også to andre misjonsteologiske hovedbegrep: *forsoning* og *myndiggjøring*. Misjon er å gjenopprette brutte relasjoner mellom Gud og mennesket, mennesker i mellom og mellom menneske og skaperverk. (2 Kor.5, Efes 2, Kol. 1) Begrepet *myndiggjøring* (*empowerment*) er hentet fra frigjøringsteologien og uttrykker en sterk lekmannsorientering: misjon handler om å myndiggjøre alle troende til medarbeiderskap.

Kirkens misjon har til alle tider stått i nær sammenheng med dens spiritualitet/fromhetsliv, men denne sammenhengen har i liten grad vært gjenstand for refleksjon og studier. I DNK er det en utbredt oppfatning at misjon henger sammen med en bestemt type fromhetsliv, motivasjon og aktivitet. Historien viser imidlertid at kirkens deling av evangeliet utover sine grenser har hatt ulike motiver til forskjellige tider, knyttet til ulike spiritualiteter.

I middelalderens store misjonsbevegelse nordover og vestover bidro keltiske munk i høy grad til spredningen av evangeliet, også til Norge. Munkenes hovedmotiv for å gå ut var å foreta den høyeste fromhetsøvelse i deres tradisjon: å forlate hjemmet og vandre/seile, 12 munk sammen, for Jesu sak, *peregrinatio pro Christo*. Der de landet forkynte de evangeliet og anla klostre. De keltiske munkene som bidro til å bringe evangeliet til Norge er en inspirasjonskilde for en pilegrimsbevegelse som deler evangeliet i vår tid.

Den store misjonsbevegelsen på 15-tallet hadde en annen drivkraft. Ignasius av Loyola hadde i boka *Åndelige øvelser* beskrevet en ny bønnepraksis som legger vekt på å oppdage Guds nærvær i alle ting, bli bevisst på lengslene som en drivkraft i menneskenes liv og ha tillitt til den forvandlende kraften i Guds kjærlighet. De som gikk denne bønneveien kalte seg Jesuitter. Etter lang tids øvelser ble de sendt ut for å undervise andre. Motivet var å frelse mennesker skapt i Guds bilde, til Guds ære. De studerte og gikk dypt inn i møtet med kulturen og religionen på stedet. Evangeliet skulle, så langt som mulig, tilknyttes og tilpasses denne.

Åndelige øvelser har blitt den viktigste grunnboken for retreat og åndelig veiledning i Norge. Den spiritualiteten dette formidler er en viktig kilde til og ressurs for misjon i vår tid.

En annen misjonsspiritualitet møter vi hos Charles de Foucauld (1858-1916). Foucauld slo seg ned blant Tuaregene i sør-Algerie, ut fra ønsket om å leve som prest på steder med den største prestemangel. Han ønsket å leve som fattig for å identifisere seg med "den skjulte Jesus", den fattige som slet for sitt daglige brød uten oppmerksomhet fra noen. Foucauld mente at tiden ikke var inne til å preke for Tuaregene. I stedet lærte han språket, skrev ordbøker og grammatikker, oversatte skriftstykker og katekismer, og håpet at dagen ville komme da noen kunne preke. Foucauld er en modell for det stille vitnesbyrdet gjennom nærvær og handling i områder som ikke er åpne for kirkens fulle misjon.

På nittenhundretallet har det, ved siden av lekmannsbevegelsens misjonsfromhet med Guds frykt og nøysomhet og vektlegging av ordets forkynnelse, kommet opp to nye typer misjonsspiritualitet: *Karismatisk spiritualitet* og *frigjøringsspiritualitet*. Den førstnevnte legger vekt på Den Hellige Ånds utrustning til misjon gjennom nådegaver, utvikling av varme fellesskap og kraftfull formidling av evangeliet i ord og lovsang. Den sistnevnte legger vekt på kirkens misjon som myndiggjøring av den avmektige, frigjøring fra undertrykkende makter og relasjoner og sosial og menneskelig transformasjon.

Som kirke utfordres vi til å gjenkjenne misjonsoppdraget gjennom et bredere spekter av uttrykksformer og aktiviteter, og til en dypere erkjennelse av at ulike kontekster krever ulike arbeidsformer. En slik holdning er ikke uttrykk for at vi holder alt for å være like bra, men for at vi er villige til å lytte dypere til hva andre gjør og hvorfor de gjør det. Å innta en lyttende holdning innebærer ikke å gi avkall på å foreta kritisk etterprøving, men å si ja til at det samme kritiske målet som brukes på det andre gjør anvendes på det vi selv gjør.

De ulike misjonsforståelsene og -spiritualitetene bærer alle en erfaring av at den treenige Gud er nærværende, handlende og forvandlende - her og nå. All misjon springer ut av troen på en Gud som griper inn i menneskenes liv. Misjonens oppgave er å gi den usynlige Gud og hans virkelighet, Guds rike, skikkelse i verden gjennom gode ord og gode gjerninger, gjennom dåpens vann og brødet og vinen i nattverden. Dens mål er at mennesket skal leve vendt mot Gud, reises opp og forvandles. Som folkekirke bør DNK bære fram en spiritualitet der misjon ikke handler om at "noen skal gi andre det de mangler", men å invitere alle inn i menighetens fellesskap med Gud og med hverandre, og utdype dette fellesskapet. Bærende elementer i en slik spiritualitet er menigheten som sosialt og sakramentalt fellesskap og den enkeltes våkenhet for Guds nærvær, handling og kall, oppøvd gjennom å leve nær kildene.

En misjonerende kirke i det 21. århundre – aktuelle utfordringer for DNK

I møte med det flerkulturelle og flerreligiøse samfunnet har kirke- og misjonstenkningen tatt i bruk et nytt begrep: *misjonal kirke* (missional church). Mens termen *misjonerende* retter oppmerksomheten mot det kirken gjør, uttrykker *misjonal* mer en identitet og en holdning (jamf. diakoni - diakonal). Bakgrunnen er et intensivt nettverksarbeid i de vestlige kirker om "The Gospel and our Culture". En viktig drivkraft er å bevisstgjøre om at tiden er inne til å bryte opp fra en dypt nedarvet tenkning som tar kristendom og kirke for gitt størrelser som "alltid vil være der" i de vestlige samfunn. Gjennom intensiv kulturanalyse og bibelteologisk arbeid har man forsøkt å finne nærværsformer og formuleringer av evangeliet tilpasset vår tid. I kontrast til en markedsdrevet kirkeveksttenkning fremstår misjonal kirke-tenkningen med et misjonsorientert, kritisk sikte. Kirken utfordres til å gjenoppdage at den ikke er en gitt institusjon i samfunnet, men et lokalt og globalt fellesskap som blir til gjennom Guds misjon. Kirken gjør det den gjør, ikke fordi det etterspørres i et marked, men fordi den er sendt, fordi

den har en misjon. Kirkerådet har sammen med flere av misjonsorganisasjonene i SMM arbeidet med disse utfordringene gjennom prosjekt Menighet i Bevegelse. Noen av erfaringene fra prosjektet bringes videre til Kirkemøtet i det vedlagte heftet.

Som folkekirke må DNK holde sammen at kirken utfører sitt misjonsoppdrag gjennom en bevegelse som går både innover og utover. I bevegelsen innover ligger gudstjenestefeiringen med sentrum i forkynnelsen av ordet og forvaltningen av sakramentene. Som en misjonerende kirke må DNK spørre hvordan den i sin forkynnelse kan være livsnær og møtende overfor menneskers dypeste håp og lengsler i det 21. århundre. Dette er en utfordring til kirkens språk og kulturforståelse, og til dens evne til å lese Bibelen både i lys av konteksten og i samtale med tradisjonen. Den pågående gudstjenestereformen er en viktig utfordring for DNK som en misjonerende folkekirke. Dåpen står sentralt i misjonsoppdraget (jamf Mat 28,18-20). I en situasjon der 80 % av landets befolkning ønsker å døpe sine barn, må det å møte dåpsfamiliene, utruste dem til dåpsopplæring og dåpens utførelse etableres som en hovedsatsning i DNKs tjeneste som en misjonerende folkekirke. Det innebærer noe langt mer enn å videreføre den nåværende praksis. Menighetene trenger en bevisstgjøring og fornyelse rundt dåpen. Dåpshandlingen er i essensen av kirkens misjon. Det er også en viktig utfordring for DNK som en misjonerende folkekirke å legge til rette for å gjenvinne at nattverden er en naturlig del av alle de døptes vandring fra døpefont til grav.

I forlengelsen av dåpen ligger trosopplæringen. Gjennom trosopplæringsreformens mål, Stortingets bevilgninger og forsøksvirksomheten igangsatt av trosopplæringssekretariatet er det skapt en visjon i menighetene om trosopplæring for alle kirkens medlemmer. Kirken når i dag 67,5 % av 14-åringene med konfirmasjonsopplæring. Å gjøre enda bredere og utbygge til alle alderstrinn det arbeid kirken gjør i dag overfor 14-åringene er et stort løft som krever en mobilisering av hele DNK som en misjonerende folkekirke. Reformen er avhengig av at det tilføres ressurser i den størrelsesorden Stortinget har vedtatt, for at en ny giv i menighetenes frivillige arbeid kan utløses og koordineres.

Trosopplæringsreformen kommer i en tid da det skapes større rom for å ta religiøse valg. Globaliseringen og fremveksten av et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn i Norge bidrar til denne utviklingen. Multisamfunnet er et samfunn basert på valgfrihet og individuelle valg. Ingen ting er gitt, heller ikke religiøs tilknytning og aktivitet, men fremstår i økende grad som noe som må aktivt velges. De aller fleste valg omfattes med toleranse. En annen effekt av globaliseringen er at bevisstheten øker om at religion er en viktig side av menneskets identitet. Et utslag av valgfriheten er at mange foreldre ikke døper sine barn, men ønsker at barnet skal "velge selv". Antall barn og unge som velger å la seg døpe er merkbart økende. Det flerreligiøse samfunnet er preget av andre religioners nærvær og vekst, og av en religiøs søken som ikke uten videre finner svar i noen etablerte religiøse tradisjoner. At religionene kommer tettere på hverandre kan føre til religiøse spenninger og konflikter, men bærer også muligheten til å bryte ned fordommer og fiendebilder og gjenkjenne Guds bilde i "den andre". Heling av sår, fred og forsoning har preget temaene i de ulike økumeniske fora etter årtusenskiftet, senest på Kirkenes verdensråds misjonskonferanse i Aten, mai 2005. (Noe fra konferansen inn her). Kirken er kalt av Gud til å møte alle mennesker med Jesu kjærlighet og vitnesbyrdet om forsoning. Kirkemøtet er glad for det arbeid som Kristent Interkulturelt Arbeid har vært pionerer for i møte med innvandrere, både av kristen tro og annen religiøsitet. Kirkemøtet gleder seg også over at flere menigheter i de senere år har blitt aktive i religionsmøtet. Det er et mål å styrke denne utviklingen. MKR arbeider med dette.

Å utvikle gode relasjoner til andre religiøse tradisjoner gjennom religionsmøte og dialog er et viktig perspektiv ved DNK som en misjonerende folkekirke. DNK må være seg bevisst at den som majoritetskirke har en særlig utfordring. Alle nivåer i kirken utfordres - nasjonalt,

regionalt og lokalt - med ulike fokus: religionspolitikk, etiske spørsmål, trosinnhold, troserfaring, lokale utfordringer og hverdagsspørsmål. Hensikten med dialogen er ikke å utviske skillelinjene mellom religionene, men at partene tilpasser seg en flerreligiøs virkelighet samtidig som de beholder sin integritet. Hvis en av partene i samtalen deltar med det mål for øye å forandre den andre, opphører samtalen. Å ta del i en dialog betyr å ta del i en felles forandring. Trygghet og forankring i egen tro er en forutsetning for en god dialog, men en god dialog kan også føre til nettopp dette. DNK går inn i dialogen for å bidra til fred og gode relasjoner. Gjennom dette avlegger den et kristent vitnesbyrd. Gode og trygge dialoger vil ha rom for fortrolig deling av troens innerside.

I vesten har det tiltagende religionsmøtet ført mange kirker i retning av religiøs relativisme og bidratt til å forkorte og svekke deres utøvelse av misjonsoppdraget. Dette er ikke en nødvendig utvikling. Religionsmøtet rommer også muligheten til styrket religiøs tro og identitet. For DNK er det "en forpliktelse å dele evangeliet om Jesus Kristus med alle mennesker både i vårt eget land og over hele verden, i ulike kulturer og sammenhenger" (IoO, 4). Med denne identiteten deltar DNK i religionsdialogen, liksom andre religioner også deltar med en misjonerende identitet. Religionsteologien er en svært aktuell og viktig teologisk utfordring for en misjonerende kirke. Teologisk Nemd arbeider med dette spørsmålet med sikte på å fremme en sak for Kirkemøtet 2006.

Som et sterkt kulturelement i samfunnet har kirken og misjonsvirksomheten utviklet et eget språk i sin forkynnelse og i sine omgangsformer. Fastlagt språkbruk er i seg selv et hinder for å formidle evangeliet på en mangfoldig og relevant måte når samfunnet endrer seg. Dagens mennesker er grunnleggende preget av frihets- og likhetsverdier, men har ofte negative bilder av kirkens og de kristnes holdning til disse verdiene. Det er derfor en særlig utfordring å rense kirkens språk fra tidligere tiders maktretorikk. Bare slik kan kirken bli bærer av fred og forsoning i møte med mennesker som er såret av fiendskap og konflikter. Kirken må aldri bli markeds-drevet i fornyelsen av sitt språk. Det handler om å gjenskape de bildene av Guds rike som Jesus bar fram gjennom sin misjon, i kontrast til samtidens forestillinger om Guds *herrevelde*. Bilder som gir mennesket verdi som en kostelig perle (Mat 13,45), elsket og ventet av Gud (Luk 15,20). Bilder av mennesker som i møte med Gud lettes fra sin skyld, får sine sår helet og frigjøres fra det som binder og undertrykker. Bilder av tjenesten, omsorgen for de som faller utenfor, fellesskapet som sprenger grenser, velsignelsen av alt som lever og kampen mot det som hindrer livet. I sin misjon kalles kirken til å erstatte maktretorikken med et diakonalt formidlingspråk.

Det nye testamentet anvender også krigsretorikk og domsspråk, men retter det mot ondskapen /onde åndsmakter (Efes. 6,10 ff., Kol 2,15), eller mot de sterke/det religiøse lederskapet for å riste det ut av falsk sikkerhet og undertrykkende holdning i forhold til de som kommer til kort (Matt 23,13 ff.). På samme måte kan kirken ta i bruk hardt språk for å avsløre undertrykking, utnyttelse og falske makter. Men det onde kan aldri lokaliseres og begrenses til bestemte steder og menneskegrupper (jamf. "ondskapens akse").

Preget av en post-moderne virkelighet representerer unge en sterk utfordring og ressurs i utviklingen av kirkens språk og omgangsformer. Ungdommens Kirkemøte er opptatt av hvordan det motiveres til misjon og til utviklingen av misjonsmetoder og -former. De peker bl.a. på viktigheten av å skape et gudstjenesteliv som involverer de unge, å utvikle fellesskap som virker misjonerende, å utruste unge til å være misjonærer blant venner og familie, å utvikle verktøy som viser hvordan Bibelen kan leses inn i nye kulturer og miljøer og å utnytte ressursene bedre gjennom økumenisk ungdomssamarbeid. UKM understreker også behovet for voksenkontakt i ungdomsarbeidet. Misjonskallet er gitt til fellesskapet og kan ikke bli tatt imot om ikke hver enkelt ung og gammel ser seg selv som sendt av Gud til de andre og ser de andre som sendt av Gud til seg. Kirkemøtedeltagerne vil få utdelt et

temanummer av *Norsk tidsskrift for misjon* skrevet av unge som drøfter spørsmål knyttet til *Ungdom, kultur og misjon*.

Menigheten er grunncellen i kirkens misjon. Kirkemøtet må derfor se temaet en misjonerende kirke i sammenheng med den lokale menighets struktur og funksjon. Kirkens verdensråd rettet søkelyset mot denne sammenhengen da rådet, på bakgrunn av misjonsstrukturens integrasjon i kirkestrukturen (Det internasjonale Misjonsråds integrasjon i KV) i 1961, stilte det kritiske spørsmålet om hvorvidt de etablerte menighetsstrukturene oppmuntret og satte kirkens medlemmer i stand til "å gå ut i verden og leve ut evangeliet". Hvis ikke, spurte man, hvilke strukturendringer er nødvendige? Det er avgjørende for DNKs funksjon som en misjonerende kirke at det finnes gode misjonerende strukturer i menighetenes arbeid. Å reise en samtale om dette har vært et hovedanliggende i prosjekt "Menighet i bevegelse".

Spørsmålet om menighetens misjonerende struktur bør tas med inn i Kirkerådets pågående arbeid med kirkelige reformer og Bispemøtets arbeid med nye menighetsformer. Det er i ferd med å skapes flere nye menighetsformer: menighetsplantinger på nye boligfelt, internasjonale menigheter, menigheter for bestemte målgrupper, for eksempel ungdom og forsamlinger på bedehus. Det er et betydelig teologisk spenn fra NMSs menighetsbyggende arbeid i samarbeid med flere bispedømmer til forsamlingsdannelsene i regi av Normisjon, NLM og Vestlandske Indremisjon. De nye menighetsformene skaper debatt både av strategiske og teologiske grunner. Hvorvidt de bidrar til å vitalisere DNK som en misjonerende kirke bør være et viktig kriterium for utviklingen av nye menighetsformer, i tillegg til teologiske kriterier.

Det er imidlertid viktig å understreke at det er en utfordring for alle menighetstyper i DNK, å spørre hva det innebærer å være en misjonerende menighet og hvordan dette aspektet av menighetens liv kan utvikles - i ulike kontekster. "Misjonale kirke" kan være utgangspunktet for en fornyet menighetsutvikling, på basis av kultur- og samfunnsforskning, som omfatter alle sider av menighetens liv og organisasjon. Samtidig er det viktig å fremme utviklingen av nye kirkelige nærværsformer i samfunnet, tilpasset vår kultur. Ikke minst er dette et presserende behov i den post-moderne storbyvirkeligheten. Gode initiativ er allerede tatt gjennom bryggekapellene og prosjekter som "Gud i storbyen", m.m. DNK bør i større grad søke å løse disse oppgavene i et lokaløkumenisk samarbeid med andre kirkesamfunn og i samarbeid med frivillige organisasjoner, som for eksempel misjonsorganisasjonene, ungdomsorganisasjonene og Kirkens Bymisjon.

Misjon er et felles oppdrag for den verdensvide kirke. DNK bærer hovedansvaret for misjon i sin lokale kontekst. Samtidig er det et felles ansvar for kirkene å ta del i hverandres misjon. Kirkene i sør ble i løpet av 1990-tallet det nye tallmessige tyngdepunktet i kristenheten. De er også i ferd med å innta en ledende rolle i tverrkulturell misjon. Det vil utfordre holdninger i DNK å motta misjonærer fra samarbeidskirker i sør. Dette vil i økende grad skje, samtidig som misjonærer og annen støtte fra Norge fortsatt etterspørres i våre samarbeidskirker.

Kirkemøtet vil holde fram den økumeniske utfordringen til å drive misjon på en enhetsskapende måte innenfor rammen av forpliktende fellesskap. Det betyr bl.a. at når en organisasjon ønsker å starte misjonsarbeid i et område, bør det skje etter henvendelse fra eller i samråd med lokale kirker, lutherske eller andre. Arbeidet bør reguleres av samarbeidsavtaler preget av likeverd mellom partene, og være godt integrert i den lokale kirke. Også utfasingen av et engasjement bør skje i samråd med den lokale kirke. Misjon er relasjonsbygging, og forholdet mellom misjon og kirke bør preges av gjensidig åpenhet og deling av ressurser. Å være sammen i Guds misjon utfordrer kirkesamfunn og misjonsorganisasjoner til å søke økumenisk åpenhet og samarbeid og unngå proselyttisme. Utfordringen til misjon i enhet er også en utfordring til menighetene om å samarbeide lokaløkumenisk i misjon.

Gjennom misjon har den kristne kirke i løpet av forrige århundre utviklet seg fra å være en vestlig kirke til å bli en global kirke. Allikevel er det langt igjen før "alle mennesker ... over hele verden" er kjent med evangeliet (jamf IoO 2). Anslagsvis regner en med at 1,5 milliarder mennesker, som tilhører 7000 ulike folkegrupper, lever uten noe vitnesbyrd om evangeliet. Mange av disse lever i land preget av stor fattigdom og lav rettssikkerhet. DNKs vilje og evne til å se de "glemte" folkegruppene og bidra til at evangeliet blir gjort kjent for dem, i ord eller gjerning, er en utfordrende test på dens vitalitet og kraft som en misjonerende kirke.

Forslag til vedtak (foreløpig svært tentativt)

Kirkemøtet understreker at kirken ikke er til for seg selv, men er sendt med et budskap til verden om Guds uendelige kjærlighet. Dette bør prege alt den gjør.

Kirkemøtet ber menighetene og bispedømmene om å reflektere videre over hva det betyr å være en misjonerende og samtidig bekjennende, tjenende og åpen folkekirke lokalt, slik at misjon ikke blir en sak bare for de få.

Kirkemøtet slår fast at vi forstår vår kirkes oppdrag som en del av et globalt oppdrag. Kirkemøtet ber menighetene om å støtte misjon internasjonalt gjennom forbønn, givertjeneste, utsendinger og på annen måte bidra til at kirkens samlede oppdrag kan utføres i verden.

Kirkemøtet ser samarbeidet med misjonsorganisasjonene i SMM som et viktig uttrykk for Den norske kirkes misjonerende karakter. Samarbeidet skaper en gjensidighet mellom partene. For Kirkemøtet er det viktig at misjon drives:

- på en enhetsskapende måte mellom kirkesamfunnene
- i et partnerskap med de lokale kirker som forplikter misjonsorganisasjonene
- med et helhetlig vitnesbyrd

Kirkemøtet uttaler at diakoni og kirkens deltagelse i religionsdialog har sin egenverdi. Samtidig er de begge en del av kirkens sendelse og de tegn kirken er kalt til å gi i verden.

Aktuelle vedlegg:

- LVFs misjonsdokument, kap. 2 i norsk oversettelse
- Erfaringsmateriale fra prosjekt Menighet i bevegelse

Kirkemøtet 2005, tema: En misjonerende kirke

Skisse til utfoldelse av temaet

På grunnlag av møter i sekretariatsgruppa 13.04 og 21.05 skisseres følgende:

- a. *Åpningsgudstjeneste* mandag kl. 2030 med gjester fra LVF og Sør-Afrika i sentrale roller. *Avslutningsgudstjeneste lørdag* (kl 1030 ?) med de nye biskopene i Oslo og Borg i sentrale roller. Begge gudstjenestene preges av misjon og den verdensvide kirke.
- b. *Bønnelivet* under Kirkemøtet med fyldige morgenbønner og enkle liturgiske kveldsbønner, evt. middagsbønner preges også av tema. Peter og Betty Arendt fra Danmark (verdensvid sang og musikk) deltar under hele KM. En egen gruppe ledet av Estrid Hessellund har ansvar for utformingen av a. og b.
- c. *Hovedforedrag m/etterfølgende seminar* tirsdag kl.0900-1300. Hovedforedragsholder: Kjetil Aano (30 min) etterfulgt av fire innlegg a 5 min. ved Bård Norheim (Estland), Sunniva Gylver (Grønland), Oddvar Andersen (SKR) og Gyrid Espeland (Stavanger). Deretter 1 time med plenumsdebatt. Kaffepause 1100-1130. Etter pausen: Oppsummering av samtalen så langt v/Ingrid Vad Nilsen før plenumsdebatten fortsetter til kl. 13. NB! budsjett for reiser/opphold.
- d. *Saksbehandling*. Kirkemøtet vil også ha en sak om "en misjonerende kirke". Etter lunsj (13-15) starter komitearbeidet ved at samtlige komiteer drøfter denne saken og gir innspill til saksansvarlige komite. Denne tar innspillene inn i sitt arbeid med å utarbeide innstilling til plenum. Saken følger vanlig arbeidsmåte videre.
- e. *Sakspapir med vedlegg*. Sekretariatet tar sikte på å utarbeide et sakspapir på ca 10 sider. Et første utkast vil bli lagt fram for rådsmøtene i mai som ledd i en prosess. Uformelle innspill innhentes. Nytt forslag vil deretter bli lagt fram for rådsmøtene i september. En tar sikte på å sende ut, som vedlegg til sakspapiret:
 - LVF's misjonsdokument i norsk oversettelse (i hovedsak kapittel 2 som utfolder de tre hovedbegrepene: Forvandling (transformation), forsoning og myndiggjøring)
 - Et hefte som kommer ut av prosjekt Menighet i bevegelse (2003-2005). Hftet vil inneholde noen menighetscase, noen innkomne svar på prosjektets fire spørsmål om hvordan menighetene anser seg som misjonerende, ressursmateriale for menigheter som ønsker å utvikle seg misjonalt.
- f. *Kulturkveld med undertegning av samarbeidsavtale m/Sør Afrika* onsdag kveld. Kulturprogram preget av Sør-Afrika. Det foreslås at utformingen av dette legges til gruppa som har ansvar for gudstjenestelivet. NB! budsjett.
- g. Besøk av Ismael Noko eller en annen fra LVF følges opp av MKR.

Saksbehandler: Liv Janne Dehlin

Referanser:

Saksdokumenter:

Rapport frå 13. Meeting of the CWME , Athen, 9.-16. mai 2005 (*vedlagt*)

Personlig rapport fra 13. meeting of the CWME, Athen, 9. – 16. mai 2005 (*vedlagt*)

En misjonerende kirke (KM-sak)

3. KVs misjonskonferanse i Athen

Vedlagt følger rapporter fra de fire delegatene fra Den norske kirke til KVs misjonskonferanse i Athen 9.-16. mai 2005.

Forslag til vedtak

MKR tok rapportene til orientering.

Rapport nr. 20/05

Reiserapport

fra Vebjørn L Horsfjord

Reise/møte/konferanse:	Conference on World Mission and Evangelism
Hvor:	Athen
Når:	9. til 16. mai 2005 (jeg deltok 10. til 15. mai)
Tema:	Come Holy Spirit, Heal and Reconcile! Called in Christ to be Reconciling and Healing Communities
Arrangør:	Kirkenes Verdensråd/Commission on World Mission and Evangelism

I forbindelse med et studiestipend jeg har fått fra Areopagos, deltok jeg under det meste av CWME i Athen. I forståelse med KVs sekretariat var jeg presseakkreditert, noe som ga mulighet til å overvære det meste av konferansen og dessuten meget god tilgang på relevante dokumenter. Selv om min deltakelse i prinsippet ikke var direkte knyttet til mitt arbeid i Mellomkirkelig råds sekretariat, er det naturlig å levere en rapport til Mellomkirkelig råd. I forberedelsen og under konferansen hadde jeg tett kontakt med delegasjonen fra Den norske kirke og jeg deltok i de daglige delegasjonsmøtene.

Konferansens innhold og arbeidsmåte

Det går seks til ni år mellom hver CWME, og jeg antar at alle konferanser derfor har sitt særpreg. Temaformuleringen denne gangen (se over) som peker i retning pneumatologi og temaene helbredelse/healing (siden oversettelse er vanskelig bruker jeg i fortsettelsen bare ordet "healing", selv om det innebærer en fare for å bidra til befesting av et stammespråk for innvidde økumenikere), forsoning og fellesskap, var egnet til å videreføre vesentlige tematikker fra forrige konferanse i Salvador, Bahia, Brasil i 1996 der evangeliet i ulike kulturer sto på dagsorden.

Temaformuleringen minnet også om temaene for generalforsamlingene i Konferansen av europeiske kirker og i Det lutherske verdenforbund i 2003 der også healing og forsoning var i fokus. Det er forståelsen av healing i lys av frelsesforståelsen og eventuelle religionsteologiske implikasjoner som har vekket min interesse og som er temaet for studiearbeidet finansiert av Areopagos.

Det var helt vesentlig for konferansen at det var betydelige delegasjoner fra evangelikale og pentakostale kirker og organisasjoner (det ble sagt omkring 40 delegater) og også en tilsvarende stor romerskkatolsk delegasjon. Dessuten ble konferansen for første gang arrangert i et ortodoksdominert land, og de ortodokse deltok aktivt og konstruktivt. Jeg tror at konferansen av disse og en del andre grunner var meget viktig med tanke på den pågående samtalen om omstrukturering i det økumeniske arbeidet internasjonalt.

Konferansen atskilte seg fra tidligere konferanser ved at arbeid med tekster som skulle vedtas, knapt opptok tid i programmet. Programmet var strukturert rundt fire hovedelementer: (1) daglige plenumssamlinger med foredrag, kortere presentasjoner og panelsamtaler, men uten åpning for innlegg fra salen, (2) verksteder arrangert av deltakere der en rekke ulike konkretiseringer av hovedtemaet ble belyst fra svært forskjellige vinkler, (3) smågrupper morgen og kveld der bibelstudier og refleksjon over konferansens øvrige arbeid sto i fokus (som

presseakkreditert kunne jeg ikke delta i disse. Mange delegater ga uttrykk for at disse gruppene var svært viktige), og selvsagt (4) gudstjenester.

Gudstjenestene ble gjennomført i tråd med retningslinjene fra KVs spesialkommisjon for ortodoks deltakelse, der det skjelnes mellom konfesjonelle gudstjenester og fellesgudstjenester, og der man unngår uttrykket ”økumenisk gudstjenestefeiring”. Morgengudstjenestene var konfesjonelle: ortodoks, unert protestantisk, pentakostal og romerskkatolsk etter tur, mens kveldsgudstjenestene var fellesgudstjenester. Det ble ikke feiret nattverd i løpet av konferansen.

Jeg opplevde, som under KEKs generalforsamling i 2003, at dette faktisk er en meget god løsning for gudstjenestelivet, og gudstjenester i tradisjoner lengst fra min egen oppleves gjerne som de viktigste. Det var en grunnholdning av gjensidig respekt og anerkjennelse i gudstjenestelivet. Et av ukens absolutte høydepunkter var ved avslutningen av den pentakostale morgengudstjenesten da en finsk ortodoks prest lyste velsignelsen.

Konferansen selv produserte ingen dokumenter. Det skriftlige materialet som knytter seg til konferansen er forberedelsesdokumentene og dessuten rapporter fra konferansen som vil bli laget i etterkant. Det var i alt 13 offisielle forberedelsesdokumenter. Noen var rapporter fra andre konferanser, men noen var ganske substansielle dokumenter laget for anledningen, først og fremst de tre om henholdsvis healing, forsoning og møte med andre religioner. Alle tre ble drøftet i ulike verksteder i løpet av uka. International Review of Mission fra januar i år var dessuten viet konferansen med artikler av en rekke av de sentrale deltakerne.

Omkring 10 lyttere/rapportører hadde som oppgave å samle inntrykk fra konferansen og levere hver sin rapport i ettertid. Forhåpentligvis vil noen av disse rapportene være interessant lesning.

Aktuelle saker

Healing og forsoning ble gjennom konferansen sett i et holistisk perspektiv. Det skjelnes mellom ”healing” og ”cure”, og forsoning forstås i flere dimensjoner: med Gud, med medmennesker og med naturen. Begge begrepene forstås både individuelt, relasjonelt og strukturelt. Et vidt tilfang av aktuelle spørsmål å dekke, med andre ord.

Det er utvilsomt viktig at de store, politiske spørsmålene kommer på dagsorden under disse overskriftene, men for egen del fant jeg det like interessant at mer individuelle og til dels eksistensielle spørsmål også ble tatt opp: Healing ble diskutert også med blikket på sykdom og helbredelse – også helbredelse som oppleves som overnaturlig. Jeg tror troskapen mot alminnelige kirkegjengeres dagligliv dermed blir større enn om man behandler alt innenfor en strukturell og politisk ramme. Dermed ikke sagt at det siste ikke er viktig, og det hadde også sin store plass på konferansen.

Denne tilnærmingen til healing og forsoning ga også rom for en rekke temaer som er utfordrende i Norge og i vår egen kirke, for eksempel: Hvordan møter vi de som ønsker eller har opplevd helbredelse av overnaturlig karakter?, Hvordan opplever funksjonshemmede forkynnelse om helbredelse?, Hvordan forkynnes budskapet om forsoning slik at det blir relevant i mellommenneskelige relasjoner?, Hvordan bidrar kirka til å bearbeide fortiden både individuelt og kollektivt? Dessuten var hiv/aids høyt på dagsorden, likeså tiåret mot vold. Når det gjelder det siste, gjorde en enkel (og muligens velkjent) statistikk inntrykk på meg: Det ble operert med 1,6 millioner årlige dødsfall i verden som direkte følge av vold. Av dette er halvparten selvdrap. En betydelig del er ”interpersonal vold”, der vold i familien utgjør en stor gruppe. Kun omkring en femdel er resultat av krigshandlinger. Denne statistikken viser hvor relevant voldsarbeidet er også for vår egen kontekst, selv uten krigshandlinger eller spektakulær kriminalitet.

Alle disse temaene er og må være sentrale i vår kirke. Vi har en rekke ressurspersoner og ressursmiljøer, for eksempel helse-kirkearbeid i regi av Kirkerådet, Torill Edøys arbeid og ressursgruppa for kirken og funksjonshemmede, Per Arne Dahl, Paul Leer Salvesen, Modum Bad, Kirkens ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep, pastoralklinisk utdanning og alle prestene i helsesektoren. Det må hele tiden arbeides med å skape forbindelser mellom slike ressurser og det økumeniske arbeidet.

Når det gjelder den teologiske bearbeidingen i snevrere forstand, ble det pneumatologiske utgangspunktet i mange tilfeller et springbrett for en sunn trinitarisk tenkning. Det kan gjerne arbeides med å bringe slike perspektiver inn i norsk debatt der både kristologisk og skapelsesteologisk ensidighet somme tider får dominere.

Også mer spesifikk misjons- og evangeliseringsstrategi, hadde sin naturlige plass i konferansen, men jeg antar at andre vil rapportere grundigere om det. Den vide misjonsforståelsen som nå legges til grunn både i denne konferansen og i vår kirke, tilsier at alle temaene som er nevnt over er relevant for forståelsen av en såkalt misjonal kirke, en kirke som *er* misjon.

Religionsteologi

Jeg gjorde ikke noe forsøk på å få med meg behandlingen av alle temaer som var oppe. Min interesse var religionsteologien, og jeg konsentrerte meg om verksteder og innledninger som behandlet dette temaet. Den grundigere analysen fra min side tilhører foreløpig framtiden. Kort sagt bygget konferansen på den spenningsfylte konsensus fra San Antonio-møtet i 1989 (Fritt gjengitt: "Vi kan ikke peke på noen annen vei til frelse enn Jesus Kristus, men vi kan heller ikke sette grenser for Guds frelsende nåde"). Det ble ikke brakt noe radikalt nytt i forhold til dette.

Forberedelsesdokumentet om møtet med andre religioner (dokument 13), representerer kanskje det lengste man kan komme i fellesskap, men bryter ikke nytt land. Dette ble også påpekt fra ulike hold. Metaforen "gjestfrihet" er den bærende ideen i dokumentet. Det er greit nok, men gir bare begrenset hjelp til å tolke konkrete situasjoner. Diskusjonen om dokumentet avslørte også hvordan metaforer er åpne for veldig ulike tolkninger; Noen så en kristen majoritetskultur som nødvendig ramme (en kritikk som jeg tror ikke treffer dokumentet som helhet), noen etterlyste tydeligere vekt på salgsargumenter i møte med andre, mens greske protestanter ville ha seg frabedt å bli betraktet som gjester i Hellas.

Hovedinntrykket fra konferansen var at andre religioner og deres rolle overfor kristendommen forble relativt perifere spørsmål. Jeg merket meg også at det ikke var representanter fra andre religioner til stede, noe det visstnok har vært ved tidligere konferanser. KVs dialogansvarlige, Hans Ucko, hadde også, dessverre, forfall.

Noen observasjoner

Hovedinntrykket var at konferansen var preget av stor åpenhet og respekt for ulike synspunkter. I tillegg til at evangelikale, pentakostale og romerskkatolske representanter bidro aktivt, var det også tydelige og positive bidrag fra de ortodokse delegasjonene. Det er interessant å merke seg at ortodokse og pentakostale ikke bare finner sammen i en del brennende etiske spørsmål, gjerne knyttet til samlivsetikk, men også lot til å finne berøringspunkter i samtalene omkring pneumatologi. Jeg været signaler om at en "rekonfigurer" økumenisk bevegelse med bredere deltakelse enn dagens Kirkenes verdensråd kan komme til å by på allianser og muligheter som i dag synes fremmed, og som kan møtes med forventning.

Tross åpenhet og velvilje var det få eksempler på at motstridende synspunkter fikk bryne seg mot hverandre. Proselytisme er et slikt spørsmål, og i de sammenhengene jeg var, ble dette temaet stort sett feid under teppet. Optimistene vil mene at de skapende konfrontasjonene vil vokse fram der det er åpenhet og trygghet, mens pessimistene vil mene at åpenheten ikke er annet enn alminnelig høflighet.

Arbeidsmåten i konferansen bidro til begge disse tingene: Når det ikke skulle arbeides med dokumenter og felles standpunkter, ble det færre anledninger til å bryne ulike synspunkter mot hverandre. På den annen side var dette nettopp en betingelse for åpenheten: Andre synspunkter ble mindre truende fordi de ikke var ledsaget av en forventning om tilslutning eller kompromisser.

I avslutningssesjonen var det meningen å vedta et kortfattet brev fra konferansen til verdens kirker. Dette mislyktes idet det kom svært mange og til dels motstridende endringsforslag. Det

ble til slutt enighet om å delegerer oppgaven til kommisjonen som hadde sitt møte i uka etter konferansen. Dette kan også forstås som en konsekvens av arbeidsformen: I løpet av fem dagers presentasjoner og verkstedarbeid var det hos mange et oppdemmet behov for å ytre seg i plenum – og tilveiebringe presise skriftlige formuleringer – om en lang rekke temaer.

Det var i denne konferansen, som ofte ellers i den økumeniske bevegelsen, en uavklarhet med tanke på forholdet mellom fagekspertise og kirkerepresentasjon. Blant delegatene fantes så vel missiologer og ledere for store misjonsorganisasjoner som mindre erfarne representanter for kirkene. Forkunnskaper og forforståelse er dermed svært ulike. Ekspertene kunne nok ha grunn til å ønske seg fora der elementet av voksenopplæring var mindre fremtredende.

Mediedekning

Som presseakkreditert (i navnet) gjorde jeg meg noen tanker om pressedekningen. Den eneste norske redaksjonen som dekket møtet på stedet var Dagen som var representert ved sin sjefredaktør gjennom hele konferansen. Dekningen i avisen var relativt omfangsrik med vekt på vurderende analyser av det teologiske budskapet. Dessverre benyttet avisen ikke anledningen til å formidle mer av opplevelsen ved en så vid monstring av kristne fra hele verden, for eksempel ved å intervju delegater fra andre deler av verden, inkludert tradisjonelle partnere for norsk misjon.

Vårt Land baserte sin dekning på pressemeldinger og intervjuer over telefon. Det er forståelig, siden det var veldig vanskelig å peke ut på forhånd hvor materialet til de gode presseopplagene ville komme.

Dette illustrerer at formidling til allmennheten fra slike konferanser er en stor utfordring, og at den prosessorienterte tilnærmingen gjør denne oppgaven enda vanskeligere.

Oppfølging (bl.a.):

- Konferansen må følges opp i arbeidet fram mot Kirkemotets behandling av misjon.
- Det kan arbeides særskilt med målrettet formidling fra konferansen til relevante ressursmiljøer.
- Erfaringene fra konferansen må reflekteres i det videre arbeidet med omstruktureringen av det internasjonale økumeniske arbeidet.
- En del av det skriftlige materialet er relevant i videre arbeid i Den norske kirke med blant annet hiv/aids, relasjonen til ortodokse og pentakostale og religionsteologi.

Rapport nr. 19/05

RAPPORT - KV's Verdenskonferanse for misjon og evangelisering, Athen 9.-15. mai 2005

V/Tore Johnsen

Først av alt en takk for muligheten til å delta som delegat på Verdenskonferansen for misjon og evangelisering i Athen. Muligheten til å fordype seg i forberedelsesmaterialet og delta i prosessene under selve konferansen har vært inspirerende, og jeg tror Den norske kirke som helhet kan bli beriket av prosessene i tilknytning til misjonskonferansen.

Erfaringen som delegat på KV's forrige verdenskonferanse for misjon og evangelisering i Salvador 1996, gav meg for øvrig et nyttig bakteppe for misjonskonferansen i Athen. Der jeg finner det naturlig vil jeg derfor se årets konferanse i lys av Salvador-konferansen.

Min rapport består av to hoveddeler. Den første kommenterer *alle* punktene jeg synes det er naturlig å ta opp i min rapport. Del to gir en *utdyping* av den teologiske helhetstenkningen som lå til grunn for misjonskonferansen.

1. Hovedkommentarer

a. Holistisk teologisk tilnærming

Det etter mitt syn mest substansielle bidraget ved misjonskonferansen i Athen var forsøket på å etablere en *holistisk teologisk tilnærming* til misjonsbegrepet og kirkens teologi overhodet. Dette kom spesielt til uttrykk i forberedelsesmaterialet som med få unntak pløyde dypere teologisk enn prosessene under selve konferansen.¹

b. Åpen atmosfære

Sammenliknet med misjonskonferansen i Salvador 1996 opplevde jeg at konferansen i Athen var preget av en mer *åpen atmosfære*. Delegatene optrådte i svært liten grad som "blokker" med konkurrerende agendaer. Det var en vennligere, mer lyttende atmosfære preget av respekt og bønn. En åpenbar årsak var at ingen offisielle dokumenter skulle produseres under konferansen. Dermed kunne man i større grad lytte til andres standpunkter uten redsel for å "tape terreng". I tillegg tror jeg at fromhetslivet, ikke minst arbeidsformen i de såkalte "homegroups", bidro til denne atmosfæren.

c. Samlende tema – en "holistisk primærteologi"

En tredje årsak til den åpne atmosfæren tror jeg kom av selve konferansetemaet slik det var utfoldet i forberedelsesmaterialet. Med sin kombinasjon av holistisk tilnærming og troverdig bibelsk forankring var det skapt en grunnleggende teologisk plattform som maktet å forene tradisjoner og perspektiver som ellers ofte settes opp mot hverandre – både innenfor og mellom våre kirker. Her fant kirkens tradisjonelt "introverte" og individorienterte språk om forsoningen i Kristus sammen med både frigjøringssteologiens "utadvendte", sosio-politiske fokus og de kontekstuelle kulturorienterte teologiers forankring i skapelsesteologien. Her kunne et mangfold av fromhetstradisjoner, eksempelvis pinsevennenes karismatikk og de ortodokses liturgikk forenes i en felles forståelse av Ånden som bæreren av vår spiritualitet. Her kunne vår ofte svært antroposentriske teologi integreres i en økosentrisk teologi hvor hele

¹ Jeg vil spesielt vise til *International Review of Mission*, Vol 94, No 372, Jan 2005.

Guds skaperverk er det primære utgangspunkt for *Missio Dei*, Guds misjon. Selv om jeg underveis i konferansen ble skuffet over at dette "holistiske potensialet" i forberedelsesmaterialet ofte "glapp" når man begynte å jobbe med delaspektene, mener jeg fortsatt at den teologiske verdien i forberedelsesmaterialet blir stående for ettertiden.

Til forskjell fra Salvador-konferansen, som jobbet med et delperspektiv i misjonstekningen (forholdet mellom evangeliet og kulturene), mener jeg at forberedelsesmaterialet til Athenkonferansen i langt større grad er uttrykk for en "*holistisk primærteologi*" som evner å integrere bredden av teologiske delperspektiver. Man bør merke seg at flere av bidragsyterne i forberedelsesmaterialet her snakket om et "paradigmeskifte". Av denne grunn mener jeg langt flere bør fatte interesse for forberedelsesmaterialet enn de som har misjon og økumenikk som interessefelt! Denne primærteologien er like relevant for vår forståelse av det å være kirke og kristenmenneske i verden. Nettopp av denne grunn vil jeg i et eget punkt utdype noe hva dette "paradigmeskiftet" knyttet til begrepet *Missio Dei* består i.

d. Urfolk

Konferansen bar preg av at KV's arbeid i forholdt til urfolk er svekket betraktelig siden Salvador-konferansen 1996. Det nettverket som da var begynt å bli sterkt, er nå i ferd med å smuldre opp. En gruppe urfolksdelegater, meg selv inkludert, forfattet derfor i løpet av konferansen et brev til KV's generalsekretær hvor vi uttrykte bekymring for det svekkede urfolksengasjementet i KV, og den manglende oppfølgingen av de anbefalinger som ble vedtatt under generalforsamlingen i Harare 1998. Brevet, som ble overrakt generalsekretæren 15. mai, sier følgende:

Greetings in the name of the Risen Christ!

At the Conference on World Mission and Evangelism a group of Indigenous Peoples met regarding concerns of advocacy, participation and future involvement in the World Council of Churches (WCC). We were concerned about the loss of momentum in the work and weakening of an indigenous network. We were also concerned about the follow up of the recommendations included in the "We are still waiting" document that was adopted in Harare.

It came to our attention that indigenous questions and concerns are not adequately addressed in the restructuring of the work of the WCC.

At the previous Conference on World Mission and Evangelism in Brazil a pre-conference brought together approximately 30 Indigenous Peoples to share their visions and common concerns regarding participation in the WCC.

At the meeting in Athens it was apparent that there was a lack of visibility and participation of Indigenous Peoples. The consensus of the group was that we would like to develop a plan for preparatory meetings in Brazil for the Ninth Assembly. We would like to suggest that one possibility would be to involve or name Indigenous Advisors and Consultants, who could arrange meetings prior to the Assembly for all Indigenous persons who will be in attendance. Naming a Steering Group is another possibility if a larger gathering is not possible. We would anticipate that Eugenio Pomo would facilitate either option.

We, Indigenous Peoples stand ready to assist the WCC in its efforts to continue its work with Indigenous Peoples. We pray for a successful Ninth Assembly in Brazil that it will further the understanding of unity among the people and transform the world.

Grace and Peace,

Til tross for det svekkede nærvær av urfolk, er jeg personlig av den oppfatning at konferansens holistiske tematikk rent *teologisk* er et framskritt sett fra et urfolksperspektiv. Flere av bidragene, særlig de fra ortodoks hold, kommer svært nær det man fra et urfolksperspektiv kunne kalle "doing theology from the Circle of life". Dette gir meg håp. Det

ble likevel registrert en skepsis blant enkelte urfolksrepresentanter i hvilken grad kirkene vil integrere en slik holistisk teologi i sitt ethos.

2. Utdyping av "paradigmeskiftet" i forståelsen av *Missio Dei*

Enkelte av bidragene i *International Review of Mission* (Vol 94, no 372, Jan 2005) omtalte den trinitariske nyorienteringen i forståelsen av '*Missio Dei*' som et "paradigmeskifte". Dette må jeg i stor grad si meg enig i, da jeg aldri tidligere har kommet over teologisk litteratur som så overbevisende kommer til rette med den ofte uforløste spenningen mellom skapelse og forløsning i kristen teologi. Jeg vil nedenfor oppsummere hva som ligger i dette "paradigmeskiftet":

Fra en kristomonistisk til en trinitarisk forståelse av *Missio Dei*.

- Det er ikke noe nytt at misjonen forstås som Guds misjon (*Missio Dei*), og ikke som kirkens misjon. Paradigmeskiftet ligger derfor i hvordan *Missio Dei* skal forstås. Dette kan uttrykkes som en forflytning fra en kristomonistisk til en trinitarisk forståelse av *Missio Dei*.
- Dette innebærer at Åndens virke ikke forstås kun i rammen av Kristus – noe som fort begrenser Åndens gjerning til 2. og 3. trosartikkel. (Det er dette som i forberedelsesmaterialet kalles "kristomonisme" eller "kristologisk universalisme".) En trinitarisk forståelse innebærer at Kristus-hendelsen også må forstås i lys av Åndens virke; dette fordi Skriften bevitner at hele Kristi gjerning er en gjerning bevirket av Ånden: Matt 1,20; Luk 1,35 (unntagelsen); Matt 3,16 (dåpen); Luk 4,18 f (innledningen av Jesu offentlige gjerning); Rom 1,4 (oppstandelsen).
- Det holdes fast på at Åndens opprinnelige gjerning ifølge Bibelens vitnesbyrd er en *skapende og livgivende* gjerning i hele skaperverket (Gen 1,2; Sal 104,30). Det er først når skaperverkets helhet brytes ved synden at Åndens gjerning i tillegg blir en *helbredende og forsonende* gjerning. Det innebærer imidlertid ikke at Åndens skapende og livgivende gjerning *erstattes* av dens helbredende og forsonende gjerning. Tvert om legges den skapende og livgivende gjerning til grunn for den forsonende og helbredende gjerning. Dermed blir skapelsesdimensjonen selve grunnlaget for og en integrert del av den gjenopprettende / frelsende gjerning.
- For å unngå en utflytende og konturløs Ånds-teologi (pneumatologi) balanserer forberedelsesmaterialet etter mitt syn veldig sunt. Det understrekes at man på en og samme tid må ha en "pneumatologically conditioned christology" og en "christologically conditioned pneumatology". Dermed sikrer man den nødvendige kristosentriske forankringen for forståelsen av *Missio Dei*. Det er i Kristus-hendelsen at grunnlaget for all helbredelse og forsoning skapes i teologisk forstand.

Fra en antroposentrisk til en skapelsesorientert / økologisk forståelse av misjon

- Den ovenfor skisserte forskyvingen fra en kristomonistisk til en trinitarisk forståelse av *Missio Dei*, innebærer at utgangspunktet for Guds misjon er Guds omsorg for *helheten*, altså *hele skaperverket*, og at det kun er i rammen av Guds omsorg for helheten at vi må forstå Guds omsorg for enkeltmennesket og menneskeheten. Dette er en grunnleggende forflytning av teologisk orientering (og her ligger etter mitt syn paradigmeskiftet!). Teologisk innebærer dette en forflytning fra en ensidig antroposentrisk til en

skapelsesorientert, "life-centred", økologisk forståelse av misjonsbegrepet – ja, av all kristen teologi overhode.

Når alt blir misjon... – utvanning eller fordyping av misjonsbegrepet?

- I forlengelsen av en slik holistisk forståelse av *Missio Dei* kan det ligge en fare, nemlig at *alt* blir misjon. Og blir alt misjon, blir til slutt ingenting misjon. Betyr dette at konferansetemaet denne gangen fører til en utvanning av misjonsbegrepet? Jeg oppfatter det ikke slik. Tvert om viser man på en overbevisende måte at misjon forstått som deltakelse i *Missio Dei* ikke er en atskilt del av kirkens aktivitet, men en altomfattende dimensjon ved hele kirkens liv. (Er det denne forskjellen man forsøker å gjøre oppmerksom gjennom å skjelne mellom begrepene "misjonerende" og "missional" kirke?) En slik forståelse skulle ikke bare utfordre hele kirken til å inkludere misjonsdimensjonen. Det skulle i samme grad utfordre alt uttalt misjonsarbeid til ikke å redusere misjon til "verving" av medlemmer til en "Jesus-klubb". *Missio Dei* har et mye større sikte – å føre oss tilbake til alle våre gudgitte relasjoner, eller sagt på en annen måte, å gjøre verden hel.
- Den trinitariske helhetstenkningen i forberedelsesmaterialet har som utgangspunkt at *Missio Dei* berører *alle* prosesser som involverer sann forsoning og helbredelse i verden. Men denne forsoningen og helbredelsen har sitt grunnlag i Kristi lidelse, død og oppstandelse. Derfor når kirken kalles til å *delta* i Guds misjon, så er det både ved frimodig å vitne om ham som vi tror er forsoningens kilde, Jesus Kristus, og ved aktivt å delta i Åndens forsonende og helbredende virke i verden innenfor alle dimensjoner som denne gudgitte forsoningen berører – forsoning og helbredelse i forhold til Gud, i forhold til seg selv, i våre mellommenneskelige relasjoner på alle nivåer og i forhold til hele skaperverket.

Tore Johnsen, Deatnu / Tana, 21.05.2005

Rapport nr. 17/2005

Rapport frå 13. Meeting of the CWME , Athen, 9. – 16. mai 2005

1. Fellesdel

Tema for konferansen var:

*"Come Holy Spirit, Heal and Reconcile", med undertittel:
Called in Christ to be Healing and Reconciling Communities*

Denne rapporten vil bestå av to delar: Først ein fellesdel som delegasjonen står bak. Dernest ein del der frå kvar av dei fire utsendingane frå Den norske kyrkja.

Dette er den 13. misjonskonferansen arrangert av den økumeniske rørsla. Det er CWME, som vekselvis tyder Conference /Commission on World Mission and Evangelism, som står bak konferansen. CMWE er knyta til KV, men er samtidig til ein viss grad uavhengig i det både evangelikale organisasjonar og den katolske kyrkja har representantar med fullt medlemskap i kommisjonen, til forskjell frå KV.

Bakgrunn

Sist møte var i CWME var i 1998, i Salvador i Brasil. Der var fokus på kulturkonflikta som ofte har oppstått i møtet mellom kristen misjon og lokal kultur. Konferansen i Salvador var prega av smerte og vedkjening på bakgrunn av dette.

Sidan den gongen har mykje skjedd:

- Dialogen med dei ortodokse kyrkjene spissa seg til i 1998, då dei truga med å trekka seg frå KV. Ein eigen komité har så arbeidd med dette, og dei ortodokse er truleg tilbake. Det er m a bakgrunnen for at ein nå for første gong arrangerte eit stort KV-møte med ei ortodoks vertskyrkje.
- Kirkenes Verdensråd er reelt opptatt av å opna opp for ei vidare kyrkjeleg breidde. Dette er bl a bakgrunnen for at evangelikale og pentekostale kyrkjer er inviterte med. Også økonomiske og administrative forhold styrker denne trenden. KV vil unngå å bli eit organ for ein liten del av verdas kristne
- Relasjonen til Den katolske kyrkja, som verdas desidert største kyrkjesamfunn, er også vesentleg for KV.

Desse faktorane var med på å prega konferansen. Det ortodokse nærveret var synleg og høyrbart. Katolske representantar bidrog sterkt og sette slik sitt stempel på møtet. Fleire innslag frå personar med reflektert pentekostal/karismatisk teologi ga konferansen særpreg.

Førebuing

Det var frå vår side ein viss frustrasjon knyta til førebuingssprosessen. Vi kunne ønskt å ha hatt meir tid til drøfting på førehand. Noen av at dokumenta kom først tett opp mot konferansen. Og når det vidare ikkje skulle vedtast ein tekst, var spørsmålet kva ein då skulle gjera. I ettertid opplever vi likevel at vi fekk med oss det viktigaste på førehand, og at konferansen var meningsfull.

Arbeidet i Athen var utfordrande og intenst. Konferansen peikar framover for den økumeniske rørsla, både når det gjeld breidde og medlemskap, arbeidsform, og kanskje også tematisk og teologisk.

Heilt papirlaust blei det likevel ikkje. Det blei forfatta eit brev som blei sendt til medlemskyrkjene frå konferansen. Dette brevet ber visse kjenneteikn på den karakteristiske økumeniske sjangeren, men utvida han samtidig med element av ein forteljande stil, kombinert med innslag som ber preg av glede og framtidshåp, som ein kanskje kjenner betre får allianse-økumenisk samanheng.

Konferansen

Meiningsfull

Delegasjonen er samstemt i at det var svært meiningsfullt å vera med. Gjennom eit mangfaldig og variert gudstenesteliv kom breidda av den kristne tradisjonen godt fram. Vi opplevde morgon- og kveldsgudsteneste med ortodoks, romersk katolsk, protestantisk og pentekostal stil. Det var vidare ei lang rekke blandingar, der ulike element utfylte kvarandre, eller sto uformidla ved sida av kvarandre.

Opplegget med gruppemøte morgon og kveld, "home-groups" blei stort sett opplevd positivt. "Synaxeis", var ein slags seminar som varierte frå arbeidsgrupper til forelesingar. Vi deltok i to slike dagleg. Fellessamlingane var presentasjonar av hovudpoenga under tema: Healing og forsoning.

Spenningar

At fleire spenningsaksar gjekk gjennom konferansen gjorde opplevinga ikkje mindre interessant:

- Ortodoks/katolsk – protestantisk. Her er teologiske spenningar f eks knyta til synet på presteneste, sosialetisk engasjement, og proselyttisme.
- Dei historiske protestantiske kyrkjene (den økumeniske rørsla sitt tradisjonelle eigarskap) – og dei nyare rørslene, pentekostale element, evangelikale trendar (i hovudsak europeiske) kom fram i synet på sosio-politisk engasjement.

Desse spenningsaksane blei synlege m a i gudstenestefeiringa. Det var ingen nattverdfeiring under heile konferansen. Dei ulike gudstenesteformene var ikkje like lette for alle å ta del i. Dette viser at full gjensidig anerkjening ennå er eit godt stykke unna. Likevel valde ein bevisst å nærma seg kvarandre.

Brot med båstenking

Også drøftingane av misjonsforståinga avdekkja ulike tradisjonar og tolkingar, som fekk leva ved sida kvarandre i eit spenningsfullt samverke.

- *Den heilage ande og verda*: Utforminga av temaet der Den heilage ande står i sentrum, saman med det sterke ortodokse nærveret, opnar for ei stadfesting både av eit Gudvilja mangfald i kultur og tru, og for eit frimodig kall til kyrkja om å dela evangeliet i ord og gjerning. Dermed bryt ein med ein tendens til kristomonisme i forståinga av kyrkja og hennar misjon.
- *Healing-omgrepet* blei utvida til å omfatta både individuell helbredelse og sosiopolitisk endring. Samtidig blei ei eindimensjonal fysisk tolking avvist på begge område. Fokuseringa både på anden og på 'healing' opna for tydelege økologiske perspektiv.
- *Forsoning* blei tolka som mellommenneskelege og samfunnsmessige prosessar på den eine sida. Samtidig er det *teologiske* perspektivet uvanleg tydeleg uttrykt både i saksdokumenta og i brevet frå konferansen.

Lærdommar og oppfølging

Det er vår meining at konferanse-dokumenta og erfaringane bør følgast opp av DNK.

DNK si misjonsforståing

Arbeidet med DNK sin misjonsprofil: Følgande element kan vera av betydning:

- Konferansen demonstrerer at det er råd å la ulike tolkingsvariantar leva ved sida av kvarandre. Dette blei tydeleg t d i forståinga av helbredelse, der det var rom både for ei meir individ-orientert karismatisk tolking og ei sosial-etisk samfunnsreltært forståing.

- Konferansen held fram at ei erkjening av at omgrepet 'misjon' kan vera problematisk både emosjonelt og historisk, likevel ikkje må føra til handlingslamming. *Misjon* er i sin grunn Guds, men det fritar ikkje hans kyrkje frå ansvar, verken for fortida eller for nåtida.
- Denne konferansen stadfestar at misjon – samtidig som den er Guds - høyrer med til kyrkjas essens, – trass i alle nyansar som måtte finnast i tolkinga av omgrepet.
- Misjon er også noe som har eit geografisk aspekt. Dette er det særleg den ortodokse tradisjonen som knytter til, og gjer merksam på problemet proselyttisme. Men det ha også vidare dimensjonar. Kyrkjas misjon omfattar også eit profetisk og økologisk perspektiv.
- Misjon som ei utfordring for kyrkjene i Europa blei også framheva. Missional Church blei diskutert, og arbeidet med utvikling av menigheter og ulike menighetsmodellar blei drøfta på ei rekke synaxeis, med døme frå m a England, Estland, Ungarn og Norden.

Lokaløumenikk

Det er vidare vår meining at den profilen som ein her opererer med, der ein arbeider både med utlikning av problem, konfliktar og motsetningar, samtidig som ein tillet store spenningar uformidla ved sida av kvarandre, er svært interessant.

Ein bør også merka seg at ein her medvite har trekt inn personar frå den økumeniske rørsle sitt grenseland. Økumenikk dreier seg også om korleis kyrkja kommuniserer sin bodskap i samtida. Dette er viktige signal til vårt lokaløkumeniske engasjement.

DNK sitt internasjonale økumeniske engasjement

Den opne og offensive haldninga til kyrkjas misjonsoppdrag (både i tydinga *The mission of the Church*, og det meir spesifikke *The missionary nature/task of the Church*), bør følgast opp i vår engasjement vidare.

DNK bør arbeida for å støtta utviklinga med å opna opp utover KV's formelle medlemskyrkjer, og at CWME her peikar på vegar ein kan gå.

Konklusjon og takk

Som det går fram av rapporten, opplevde vi det som eit spennande møte med den økumeniske verda, og eit møte som kan ha viktige impulsar til vår kyrkje sitt arbeid med dette både lokalt, sentralt og i relasjon til ulike økumenske fora.

Med dette vil vi uttrykka vår glede over å ha fått i oppdrag å representera Den norske kyrkja i denne samanhengen.

Astrid Fylling, Sigbjørn Jaarvik, Tore Johnsen (som ennå ikkje har hatt høve til å kommentera utkastet til rapport) og Kjetil Aano.

Kopi: A letter from Athens to the Christian churches, networks and communities

A LETTER FROM ATHENS TO THE CHRISTIAN CHURCHES, NETWORKS AND COMMUNITIES

Come Holy Spirit, Heal and Reconcile: Called in Christ to be Reconciling and Healing Communities

Dear Sisters and Brothers in Christ,

Greetings from Athens, Greece. We write to you during the holy time between Easter and Pentecost, when the risen Christ prepared his followers for the gift of the Holy Spirit and called them to carry the good news to "the ends of the earth" (Acts 1:8), promising to be with them until "the end of the age" (Matt. 28:20). Here, on the shores of the Aegean Sea, 600 of us have gathered, from 105 countries, hosted by the Church of Greece and other churches in Greece and called together by the World Council of Churches for the 13th international Conference on World Mission and Evangelism, meeting from 9-16 May 2005. And as the sun rose on the conference, a small boat sailed out of the dawn, carrying a huge olive-wood cross: a gift from the churches in Jerusalem, a sign of both suffering and hope, made from the fragments of the trees uprooted during the building of the wall separating Palestinians from Israelis. We pray that this cross become a sign of reconciliation.

For the first time, this CWME conference has taken place in a predominantly Orthodox context. Young people, though far fewer than planned, have played an important part. For the first time the meeting included a significant number of fully participating delegates from non WCC member churches, that is the Roman Catholic Church and some Pentecostal and Evangelical churches and networks. 'We', therefore, are a diverse group, from every corner of the world and many ethnic and cultural backgrounds, speaking many languages, and representing the major Christian traditions. Our theme is a prayer: "Come Holy Spirit, Heal and Reconcile".

This letter is an attempt to share with you some of the week's insights and challenges, as well as the experiences of joy and pain it has brought us. In these days, we have journeyed together, although we have not always agreed. We are in mission, all of us, because we participate in the mission of God who has sent us into a fragmented and broken world. We are united in the belief that we are "called together in Christ to be reconciling and healing communities". We have prayed together. We have been particularly helped by readings of Scripture as we struggled, together, to discern where the reconciling, healing Spirit is leading us, in our own contexts, two thousand years after St Paul arrived on these shores carrying the good news of the Gospel of Jesus Christ. We want to share that journey with you, and to invite you to make it your own.

We stand now at a particular moment in the history of mission. While the centres of power are still predominantly in the global North, it is in the South and the East that the churches are growing most rapidly, as a result of faithful Christian mission and witness. The missional character of the Church is experienced in greater diversity than ever, as the Christian communities continue the search for distinctive responses to the Gospel. This diversity is challenging, and it can sometimes make us uneasy. Nevertheless, within it we have discovered opportunities for a deepening understanding of the Holy Spirit's creative, life-sustaining, healing and reconciling work. For the power of the Holy Spirit touches us in many ways: in gentleness and truth, comfort and creativity, worship and action, wisdom and innocence, communion and sanctification, liberation and holy contemplation. But there are evil spirits too, active in the world and sadly even in many of our histories and communities. These are spirits of violence, oppression, exclusion, division, corruption, self-seeking, ignorance, failure to live up to our beliefs and of fearful silence in the face of injustice. In

discerning the work of the Holy Spirit, we have experienced the need to return constantly to the roots of our faith, confessing the Triune God, revealed to us in Jesus Christ, the Word-made-flesh.

In Athens we were deeply aware of the new challenges that come from the need for reconciliation between East and West, North and South, and between Christians and people of other faiths. We have become painfully aware of the mistakes of the past, and pray that we may learn from them. We have become conscious of our own tendency to reinforce barriers by excluding and marginalising on grounds such as race, caste, gender, disability or by tolerating the continuation of oppressive practices within our own societies and our own churches. Halfway through the Decade to Overcome Violence, we realise anew that the call to non-violence and reconciliation stands at the heart of the Gospel message. As a global gathering, we are challenged by the violence inflicted by the forces of economic globalisation, militarism, and by the plight of the marginalised people, especially the indigenous communities and peoples uprooted by migration.

St Paul speaks of the new creation heralded by Christ and enabled by the Holy Spirit. "In Christ", he says, "God was reconciling the world to himself, not counting their trespasses against them, and entrusting the message of reconciliation to us. So we are ambassadors for Christ, since God is making his appeal through us; we entreat you on behalf of Christ, be reconciled to God." (2 Cor. 5:19-20) It is this "new creation" that we hold to be the goal of our missionary endeavour. With Paul, we believe that reconciliation and healing are pivotal to the process by which that goal is to be reached. Reconciliation, as the restoration of right relations with God, is the source of reconciliation with oneself, with other people and with the whole of creation.

But the road to reconciliation and healing is not an easy one. It involves listening, truth-telling, repentance, forgiveness and a sincere commitment to Christ and his justice. For this reason, we have explored a range of ways by which the healing power of God is made available to us. These include the healing that takes place through prayer, ascetical practices and the charisms of healing, through sacraments and healing services, through a combination of medical and spiritual, social and systemic approaches, and through sensing the sustaining presence of the Holy Spirit, even when we accept and continue to struggle with illness and traumas. We celebrated healing services and were moved by the stories of Christian health and counselling professionals and their struggle for more holistic approaches. We were inspired by the stories of people living with HIV and AIDS and were challenged to counter stigma and discrimination and to promote wholeness for those living with HIV and AIDS. We heard testimonies of people healed by the power of the Holy Spirit, as well as those who have not been healed, or have encountered corrupt or exploitative healing practices. We also heard stories of healing in the midst of struggles for social, economic and ecological justice. All true healing comes from God. It includes physical, mental, emotional and spiritual healing, and it shares the tension of the coming of God's reign as 'already here' and 'yet to come'. We therefore celebrate true healing as a living sign of God's new creation.

Living in the Holy Spirit, anticipating the reign of God, called to be children of God's new Creation, we have also to acknowledge the troubled and confusing present. It is a source of pain to us to recognize that God's mission is distorted by the divisions and lack of understanding that persists in and among the churches. In our longing for a fuller and more authentic participation in God's mission, we continue to carry the pain of our inability to overcome the barriers that prevent us from celebrating together the most healing and reconciling of sacraments, the Eucharist - the Lord's Supper. The conference theme, therefore, has been a call to a humble acceptance of our own need for healing and reconciliation.

But God calls us to be a community of hope. "Called in Christ to be reconciling and healing communities", we have continued here in Athens the task of defining the kind of community God desires us to become, a community that bears witness to the Gospel in word and deed; that is alive in worship and learning; proclaims the Gospel of Jesus Christ to all; that offers young people leadership roles; that opens its doors to strangers and welcomes the marginalised within its own body; that engages with those who suffer, and with those who struggle for justice and peace; that provides services to all who are in need; that recognises its own vulnerability and need for healing; and that is faithful in its commitment to the wider Creation. We pray that the Holy Spirit will breathe healing power into our lives, and that together we may move forward into the blessed peace of the new creation.

In conclusion, we wish to express our deep gratitude to all those who made this conference possible. From the country in which St Paul proclaimed the Gospel of God's reconciling love in Jesus Christ, we pray that the grace of our Lord Jesus Christ and the love of God the Father and the communion of the Holy Spirit be with all.

Conference on World Mission and Evangelism
Athens, May 18, 2005

Rapport nr. 17/08

Personlig rapport fra 13. meeting of the CWME, Athen, 9. – 16. mai 2005. V/Astrid Fylling.

Innledning:

Da jeg ble spurt om å være delegat for Den Norske Kirke til misjonskongressen i Athen, følte jeg at det var et spennende oppdrag og at jeg var beæret over å få muligheten til å være med på noe slikt. Jeg hadde nok trodd at det ville bli en sterkere forberedelsesprosess enn det ble, og opplevde at jeg på forhånd ikke visste så mye om hva jeg gikk til. Dokumentene kom til dels like før kongressen og noen av dem var vanskelige å forstå. Møtet i "Forum for Misjonsteologi" 22. februar og gjennomgangen der av misjonsdokumentet for LWF og draft 7 av misjonsdokument for KV ga litt retning på hvordan det tenkes om misjon i dag i økumeniske sammenhenger. Samlingen med delegatene og MKR 9. mars avklarte en del og ga litt trygghet på hvem vi var som delegasjon.

Det var planlagt en samling på søndag 8.mai, men den ble litt amputert på grunn av at ikke alle kunne komme. Vi som kom, visste ikke nok til å kunne hjelpe hverandre noe særlig. Derfor var det fortsatt slik at jeg ikke helt visste hvilken rolle jeg hadde som delegat og hva som ble forventet av meg som sådan. Likevel så jeg veldig fram til kongressen og trodde det skulle bli flott. Jeg hadde forberedt meg så godt jeg kunne og syntes at forberedelsepapirene bar bud om en misjonsteologi som er spennende og helhetlig.

Hva svarte til forventningene:

Det ble en opplevelse å være med på kongressen! Opplevelsen av å være med i en verdensvid kirke var sterk. Alt som forente oss og var felles, var så mye sterkere enn det som divergerer i teologi og form. I alle lag fra ortodokse biskoper til en ung teologistudent opplevde vi at vi møttes i tilbedelse og bibelstudium, i matkø og på veien litt for sent til neste møte. Om morgenen da halve leiren våknet opp til tomme vannkraner og vi kom til frokost og hadde den opplevelsen felles, fikk vi se at det menneskelige binder oss sammen. Samtidig ble vi bundet sammen i tilbedelsen og gudstjenestelivet der den Hellige Ånd fikk virke og hjelpe oss til å uttrykke oss på fremmede språk. Jeg var med i koret og fikk prøve mange ulike sangtradisjoner. Vi fikk også møte og snakke med mennesker fra ulike steder, høre historier om sorger og gleder, utfordringer og kamper og dele sorgen over den nød og fortvilelse som preger vår verden. "Home Groups" ga oss virkelig et "hjem" som vi kunne gå ut fra om morgenen etter bibelstudium og komme tilbake til om kvelden fulle av inntrykk og opplevelser. I tillegg ga gruppene en sammenheng, noen jeg kunne se etter i mengden med mennesker jeg ikke kjente. Vi kunne bruke tid sammen og forklare ting til hverandre som vi var opptatt av eller syntes var vanskelig. Verden blir liten når en ung ortodoks biskop forteller om sin hverdag med avsondrethet fra vanlig omgang med andre mennesker og gleden over å stå i matkø som alle andre. I et mangfold av språk og tradisjoner, ga vi hverandre ord for det vi var opptatt av og det vi opplevde, både bokstavelig og i overført betydning.

Hva gjorde sterkest inntrykk:

Det som gjorde sterkest inntrykk var fellesskapet på tvers av ulikhetene. Opplevelsen i det at en ortodoks prest lyser velsignelsen over forsamlingen etter en gudstjeneste i pentekostal tradisjon, - mennesker fra ulike tradisjoner som skal prøve å lære koret å synge deres sanger på deres språk, og gleden når koret synger ord de selv ikke forstår, men som blir opplevd

forståelig av de som hører, den greske servitøren som forteller at han hadde forandret seg i løpet av uka etter å ha opplevd hyggelige, normale og glade kristne fra hele verden og ikke minst å få dele smerten over verdens nød med en lege fra India som på samme måte som meg opplever at det blir for mye å bære og for vanskelig å gjøre noe med.

Det gjorde også sterkt inntrykk at misjonsbegrepet endelig er utvidet til å omfatte hele menneskets virkelighet. Det handler om Guds misjon som setter oss mennesker inn i et helbredende fellesskap med Gud selv, andre mennesker og hele jorden. Hovedbudskapet var fellesskap der den treenige Gud, som i seg selv er fellesskap, kaller oss inn i sin kirke. Fellesskapet lider når kirken er splittet, når det finnes mennesker som enda er utenfor, når medlemmer av dette fellesskapet lider nød og ikke klarer å overleve og når jordkloden gisper etter pusten. Men i Athen fikk vi se at vi står sammen og at vi kan bety en forskjell i den store sammenhengen. Den verdensvide kirke er stor og kan påvirke andre store krefter i verden, bare den står sammen. Det gikk litt opp for meg når det er snakk om HIV/Aids og internasjonal handel, men også det store fattigdomsproblemet.

Hva svarte ikke til forventningene:

Det var rart å være på en misjonskongress som konstaterte at vi har ulike syn på, opplevelser av og erfaringer med misjon uten å forsøke å komme til enighet om hvordan vi skal se på ordet og innholdet framover. Evangelisering var også et begrep som ikke ble så mye drøftet. I det hele tatt så savnet jeg forum der man kunne sette ulike teologiske syn og erfaringer tydelig ved siden av hverandre slik at vi kunne drøfte uten nødvendigvis å komme til enighet, men bare lære av hverandres virkelighet. Jeg opplevde at jeg som nesten ikke kjente noen fra før og som ikke er vant til slike sammenhenger, manglet en del kunnskap for å kunne forstå hva andre la i det de sa. Jeg visste heller ikke alltid hva jeg skulle spørre om, og redselen for å trække noen på tærne enten religiøst eller kulturelt gjorde at jeg ofte lot spørsmålene ligge. Jeg tenker at en del av forberedelsene foran en slik konferanse kunne vært å presentere alle de forskjellige kirker og sammenslutninger som kom til å bli representert på konferanse og forklare litt hvem de er og hva de står for i forhold til vår kirke. Da hadde vært lettere for meg som ikke har den kunnskapen å navigere etter i mangfoldet.

Refleksjoner framover:

De refleksjonene jeg her kommer med, er preget av tanker jeg fikk eller som ble aktivisert på nytt før og under konferansen. De er ikke fullstendige og heller ikke ment å være teologisk helt gjennomtenkte.

Jeg regner her opp punktvis det jeg opplever at vår kirke blir utfordret på. Noen er viktigere enn andre, og en del er sikkert arbeidet med. Dette er ment som mine personlige refleksjoner over hva som kan være viktig å berøre i arbeidet framover.

- Individualismen, - dette opplever jeg er vår største kulturelle utfordring, som har positive, men også klart negative sider i forhold til det å være kirke.
 - Det å bli frelst betyr å bli del av et organisk fellesskap
 - At man kan delta og tilhøre fullt ut uten å gi en intellektuell tilslutning til alt.
 - Gi rom, språk og ritualer til vanlige menneskers tro slik at den kan bli tatt på alvor inn i fellesskapet.
- La ulike syn stå ved siden av hverandre uten at det ene nødvendigvis må være helt feil eller helt riktig.
- Ta inn over oss at teologi og fornuft ikke nødvendigvis er det eneste middelet i misjon.

- I mange kontekster også i vårt land er det omsorg, kraft, "det at det fungerer", helbredelser, opplevelser og mange andre ting som gjør at mennesker kommer til tro.
- Gi menigheter verktøy til å bruke andre tilnærminger i misjon både i egen kultur og i forhold til andre kulturer i vårt land.
- Vurderer vår stilling og posisjon som majoritetskirke.
 - Hvem definerer problemstillinger
 - Har vi språk og praksis som i realiteten virker undertrykkende på andre kristne trossamfunn?
- Definere problemområder i vår kirke som vi med hell kan gå til andre å lære av hvordan vi kan gjøre det bedre.
 - Ungdom. Mange ungdom "shopper" eller flyter omkring mellom ulike trossamfunn og ulike fellesskap.
 - "De fattige". Vår kirke er en typisk intellektuell middelklassekirke. Hvordan skal vi nå ut over vår egen klasse eller hvem skal vi samarbeide med som er flinkere til det enn vi er.
- Sette på trykk det vi opplever at andre kirken kan lære oss og hva vi trenger innspill for å gjøre bedre enn det vi gjøre nå.
 - Ritualer og liturgi for ulike livssituasjoner - for eksempel helbredelse og forsoning.
 - Mangfold på tvers av ulike teologiske tilnærminger.
 - Ta mer på alvor forbønn og helbredelse som et element både i evangelisering og fellesskapsbygging.
 - Nådegavene og deres plass i en folkekirke og som måte å være fellesskap på, ikke bare som noe spesielt som det snakkes om i noen sammenhenger.
- Definere områder som vi trenger teologisk refleksjon rundt.
 - Lidelse og martyriet i vår kontekst av at alt skal være smertefritt, uten problemer og der "det at det fungerer" blir målt med om det gir fred og fravær av motgang.
 - Helbredelse som kan være fullstendig selv om fysisk sykdom ikke blir borte.
 - Kristent liv i vår kontekst i forhold til jorden, miljøet og verden.
 - Hva rikdom gjør med menneskers tro.
- Definere hva i vår teologi og vår kultur som vi kan gi videre til andre som f. eks sterk vektlegging på rettferdighet og likeverd.

Til slutt vil jeg bare takke, - takke for at jeg fikk være delegat på misjonskongressen. Takk for tilliten. Jeg håper at det vil spille en rolle i arbeidet framover med temaet misjon, at vi var delegater på denne kongressen. Vi hadde det kjekt sammen som delegasjon og Kjetil Aano var en god leder for oss.

Bergen 20.5.2005.

